

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Yabancı Diller Eğitimi

M.Başak UYSAL

Henry David Thoreau'nun Walden
ve Civil Disobedience Adlı Kitap-
larında İnsan Yaşamının Anlamı

Yüksek Lisans Tezi

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

Tez Yöneticisi

Yrd.Doç.Dr.Gencay GENÇ

ERZURUM-1991

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	IV
GİRİŞ	1
HENRY DAVID THOREAU'NUN <u>WALDEN</u> VE <u>CİVİL DİSOBEDİENCE</u> ADLI KİTAPLARINDA İNSAN YAŞAMININ ANLAMI	
SONUÇ	39
SUMMARY	42
NOTLAR	48
KAYNAKÇA	62

Henry D. Thoreau.

Ö N S Ö Z

Toplumun bir ferdi, yaşadığı dönemde ailesi, arkadaşları, çevresi ile ahenkli bir uyum içerisinde olmalıdır. Bu ahenk insanın iyi anlaşılması, değer verilmesi, saygı gösterilmesi ile mümkündür. Yaşantımızın önemli bir parçası olan insan, yaşamı boyunca gün olur sevinir, gün olur üzülür. Bu dalgalanmalar esnasında insanda çeşitli durumlar ortaya çıkar ve kişi bir çıkmaza girer. Bu çıkmazdan kurtulmak ise, insanın çabasıyla olacaktır.

Bu çalışmada incelemeyi amaçladığım, Thoreau gibi bir insanın içine düştüğü ikilemi, sorunları ve bunlardan arınma arzusuyla birlikte, doğaya dönmek istemesi ve insan yaşamının doğa içerisindeki yerinin önemini kanıtlamaktadır.

Bana sadece yol göstermekle kalmayıp, aynı zamanda gerçek bir rehberlik yapan, bu ürünün ortaya çıkması sırasında yardımını benden esirgemeyen saygıdeğer hocam Yrd.Doç.Dr.Gencay GENÇ'e sonsuz teşekkürü bir borç bilirim.

M.Başak UYSAL

G İ R İ Ő

Amerika Birleşik Devletlerinin kuruluş tarihine rastlayan 4 Temmuz 1845 yılında Walden gölüne giden Henry David Thoreau, iki yıl iki ay iki gün boyunca edindiği deneyimleri otobiyografik bir biçimde Walden adlı eserinde bize anlatır.

Thoreau Walden'da çağdaş toplum yaşantısını eleştirirken bir betimlemeye, hayattaki amaçlarının neler olduğu düşüncesine, bireyin özlem ve başarısının adeta sınırsız olanaklarla dolu bulunduğu tartışmaya başvurur. Eserde, Thoreau'nun kasdetmek istediği her bir bölüm, paragraf ve cümle belirgin bir nedene dayanarak yerini bulur.

Reginald Cook Walden için üç edebi örneği şöyle verir :

- " 1) Robinson Crusoe : kendiliğinden oluşan ekonomik sorunları çözmeye insanın becerisi.
- 2) Gülliverin Seyahatları : sözde medeniyet diye adlandırılan eleştirisel bir suçlama.
- 3) Hacının Yolu : Ruhani bir yolculuk yapan bir hacının otobiyografik hikâyesi."⁽¹⁾

Thoreau'nun Walden'ı yazmadaki amacı, çoğu zaman yanlış anlaşılmaktadır. Thoreau amacını açık bir şekilde, sınırlı bir okuyucu kitlesine çeşitli zamanlarda şöyle açıklar:

"...kendi yaşantınızdan memnunsanız, bu kitap size göre değildir. Ama, oldukça ümitsiz bir yaşantıya düştüyseniz, işte Thoreau size bir çözüm yolu sunuyor."⁽²⁾

Thoreau, ayrıca, bizim şehirlerimizi, evlerimizi, ailelerimizi terk ederek doğanın kohnuna gidip orada yaşamamızın da zorunlu olmadığını belirtir.

" Her ne sebeple olursa olsun, hiçbir kim-
senin benim yaşadığım tarza kendisini
adapte etmesini istemem."⁽³⁾

Walden gölüne neden gittiğini ve neden orada kaldığını Walter Harding şöyle açıklar :

"Thoreau Walden'a medeniyetten kaçmak için gitmedi ama insanın ruhani tabiatının fazlaca gelişmesini teşvik eden

ve fırsat veren gerçek medeniyeti keşfetmek için gitti."(4)

Thoreau'nun edindiği deneyimin özü, medeniyetten kaçması değildir. Zira, 1845 yılında edindiği fırsatı iyi değerlendiren Thoreau, Ralph Waldo Emerson'ın Walden gölünde aldığı yedi dönümlük arazide bulunan ormanın ve gölün güzelliğinin korunmasını istemesi yüzünden hayallerini gerçekleştirmeye başlayacaktı. Thoreau Emerson'la yaptığı anlaşma gereği, bu arazinin bir kısmını ekilebilir bir hale getirecek, öte yanda arazi üzerinde yaşayan kişiler gibi oturma hakkına sahip olacaktı.

Acaba Thoreau'yu Walden gölüne getiren, orada bu oturma hakkına kendisini sahip tutan, toplumdandır bir bakıma kendisini soyutlayan-uzaklaştıran nedenler nelerdi ? Bu tür sorulara cevap bulabilmek için Thoreau'nun çocukluk, gençlik yıllarına dönüp ailesi ile olan ilişkilerini açıklamak gerekir.

Thoreau'nun annesi Cynthia Thoreau, eşinin aksine oldukça faal, zeki, neşeli, iddialı, toplumsal bakımdan saldırgan, mevki arayışı içerisinde olan bir yapıya sahipti. Bayan Thoreau sadece sakin, sessiz yaradılışlı, eşine karşı söz geçiren, dinleten bir kimse olup aynı zamanda, bir noktaya kadar, tüm aile fertlerine de sözünü geçiren bir kimseydi. Zamanında fazlasıyla liberal olan bir kimsedir. Kendi kişiliğini oluşturmak için her teşebbüse girişmişti. Köy toplantılarına ve reformcu çalışmalarına aktif olarak iştirak etmişti. İşte bu öğrenme eğilimi, reformist aktiviteleri, sözünü sakınmazlığı ve keskin zekâsı Thoreau üzerinde elbette bir etki bırakacaktı. Ayrıca, doğa, felsefe ve uzak doğu hakkında kitaplar, entel konular üzerinde istekli olması da Thoreau'yu yine etkileyecekti.

Richard Lebeaux, Bayan Thoreau'yu şöyle betimler :

"Bayan Thoreau'nun daha yüksek sosyal mevkilere ve daha büyük prestij arzusuna sahip olamama hissi muhtemeldir."(5)

Lebeaux, Bayan Thoreau'nun kişiliğini özetlemeye devam eder :

"Bayan Thoreau, açıkça veya üstü kapalı bir şekilde, kendi arzularını yerine getirmede kocası John'un kendisine

yardımcı olmamasını sık sık hatırlatmada bulunmuş olabilir. Gerçekten, John, Bayan Thoreau'nun "gerçek bir insanın" nasıl olması gerektiği umutlarını yerine getirememiştir."(6)

Bu ümitsizlik içerisinde, "Bayan Thoreau zihninde canlandırdığı ve oğlu Henry'de şekil vermeye çalıştığı kişi kendi babasıdır."(7)

Öte yanda, Baba John Thoreau hakkında az bilgiye sahibiz. Edward Emerson John Thoreau'yu şöyle tarif eder :

"kibar, sakin yaratılışlı, nüktesiz yapamıyan."(8)

John Thoreau karısının ailesi tarafından bir fırsatın kendisine verilmesiyle ilk işine atılmıştır. "John Thoreau ilk başlangıcı yapmamıştı, ama karısının ailesinden gelen fırsatı değerlendirdi."(9)

Pekçok işe girip çıkan John Thoreau, en son olarak kalem yapıp, satma işini denedi. Bu işi de kendisi seçmedi. Zira, kayınbiraderi bu işe ön ayak oldu. Öte yanda, "John okumaktan, bilhassa, klâsik eserleri okumaktan hoşlanırdı ve bu eserlerin pek çoğunu da oğlu Henry David Thoreau'ya verdi."(10)

John'un oğlu H.D.Thoreau'ya doğrudan etkisi olduğuna dair az bir delil vardır. "Görünüşte baba oğul iyi geçiniyorlardı. Ama birbirlerinin ilgisini çeken noktaları az anlamaktaydılar."(11)

Ayrıca, "pasif", "zayıf" veya "itaatkâr" değerlere sahip John'un, oğlu üzerinde aşırı bir etkiye sahip olabileceği anlaşılabilir. Bilindiği üzere baba, oğlunun kişilik gelişmesinde olumlu veya olumsuz yönde önemli bir faktör, modeldir. Henry aynı zamanda, bilinçli olarak, bir model, bir fazilet ve ikilemleri ile teşhis edilirken babasını model olarak kabul etmeyebilir. Zira, gençliğinde kendi akranlarının babalarının "başarısız" durumları hakkında algıladıklarıyla, "Henry ilk ve orta yaş zamanında pozitif kimlik modellerine ihtiyaç duydu ve araştırdı. Ergenlik döneminde babası "adam"ın nasıl olması gerektiği ve ne yapması için güçlü bir modeli sağlayamıyordu."(12)

John oğluna, hayatta sadece şu noktalardan sakınması gerektiğini sağlayabilmiştir : "Ekonomik engellerden, iflasın eşliğinde-daima borç içinde bulunma durumundan ve bir iş ortağı tarafından ihanete uğramaktan sakınmada,....insanın özerkliğini

ve yaşam seçeneğini tehlikeye atan vaatlerden."(13)

Ayrıca,

"Henry baba hakimiyeti altında olan evin daha çok annenin himayesine geçen bir devirde bulunan pek çok çocuğun konumundaydı."(14)

Delayısıyla anne eve daha fazla hakim olan kimseydi. Ev işlerini yapan, çocukları besleyip büyüten, onların eğitimleri ile ilgilenen biriydi. Anne, babadan ziyade daha öneme haiz bir kişilikti çocuğun gözünde. Çünkü bu önemlilik fiziki ve psikolojik bakımdan çocuğun anneye içten ve güçlü bir şekilde bağlanmasını sağlıyordu. Annenin çocuk yetiştirmede ve ev yaşantısı ile olan nitelik ve niceliği, ebeveynlerin kişiliklerine bağımlı olarak, ya güçlendirilebilir ya da azaltılabılırdi. Çocuk gözünden bakıldığında baba, gerek çocuk ve gerekse aile üzerinde yetkisini kullanması bakımından psikolojik bir yokluk içerisindeydi. Bu yüzden anne, baba rolünü artık üstlenmekteydi. Thoreau'nun anne egemenliği altında uzun bir süre kalabilme durumu ortaya çıkmaktaydı.

İşte bu duygular altında olan Thoreau, babasının başka kadınların kontrolü altına girdiğini algılıyor ve ayrıca kendisinde, kaçıp kurtulamadığı bir bağla, annesine bağımlı olabileceğini görebiliyordu.

"Ergenlik dönemi sırasında büyükbabasının adımlarını takip etmesini isteyen ve kendi yaşamını yönlendiren annesinin tutumunun da farkında olmalıydı."(15)

Annesinin yönlendirme isteği karşısında kalan Thoreau bu isteğe karşı gelip, cephe alma arzusunu da duyuyordu.

"....kendi kimliğini oluşturmak istiyordu. Henry kadınların-önu kabul etsinler veya reddetsinler-kendisini kontrol altına almasından korkuyordu ve kendi şartlarını oluşturmakta kendisini sık sık güçsüz hissediyordu."(16)

Thoreau'nun annesi korku, kin kadar, sevgi dolu bir objeydi. Thoreau için kendi benliğini oluşturmada karşılaştığı tehlikeler ve karmaşıklıklar o kadar fazlaydı ki, ailesine karşı bağımlı olmak zorundaydı. Sığınılacak bir yerdı evi ve ailesi.

"Yaşantısının en temel amaçlarından biri Concord'da seyahat eden yolcu olarak kendi kişiliğini oluşturmaktı. Bu yüzden Concord'u veya annesini terk etmeden bir maceracı olabilirdi."(17)

Thoreau, bir dereceye kadar, anne ve babasının kendi kişilik gelişmesindeki etkilemenin, kendisi üzerinde yarattığı olumsuzlukların da farkında olabilir veya "içe dönüklük" olarak adlandırılan bir davranış içerisine girip kendi dünyası içinde bulunabilirdi.

Ailenin devamlı yer değiştirmesi ve ekonomik yönlerden karşılaştıkları değişkenliklerden dolayı "Thoreau, Erikson'ın belirttiği "temel güvensizlik" içerisinde ağır bir yükün altında kalmıştı."(18)

Bu temel güvensizlik terk edilme korkusuydu. Kaybolma ve ayrı kalma duygusu Thoreau'yu yaşamı boyunca rahatsız eder. Bu duygular içerisinde bulunan Thoreau, güvenliğini ve kayıplarını onarmak için kendini doğaya atmak arzusundaydı. Annesinin Thoreau'nun çocukluk yıllarında veremediği güvenliğin tek sığınak yeri, doğaydı.

"Doğaya dönmek demek, annesinin göğsüne dönmek demektir. Doğaya çekilmek, bir bakıma, ilk çocukluk yıllarına geri gitmek, kayıplarını telafi etmek, annesi tarafından ilgilenildiği hissini kazanmaktır. Öyle ki, Thoreau'nun Walden'a bağlı kalması sadece ana yüreğine geri dönme teşebbüsü olmayıp, aynı zamanda, oldukça güvenli ve huzur dolu bir yer olan ana rahmine dönmesiydi."(19)

"Bir bakıma macerası, ailesi ve kültürün üzerine empoze etmeye çalıştığı boğucu, kısıtlayıcı ve vicdan azabından kurtulma teşebbüsüydü."(20)

Bu karşı koyuş, Thoreau'nun daima ailesi ve medeniyetin getirdiği katı, günahkârlık standartları ile zincirlenmesine karşı aldığı tavırdı. Yine, toplumun empoze ettiği her tür bağdan özgür olma aramasıydı, bu kaçış. Thoreau için temiz bir vicdanın kaynağı, kişinin kendi bilincindeydi. Bu bilinçlilik toplum ile olmayıp doğa, Tanrı, insan arasındaki ahenkti.

Öte yanda, kişilik gelişmesindeki gecikme yüzünden karşı koyma, mücadele etmenin sebebi ailesinin ve toplumun "öz kişiliğini" bulma zamanının kendisine verilmemesiydi. Kendi kimliği üniversiteden mezun olduğunda bile, tümüyle gelişmemiş ve yerini alamamıştı. Kişiliği yeni etkileşimlere, olaylara ve değişikliklere açıktı. Kimliksiz bir başarının tehlikelerinin de farkındaydı. Yani, kendi kişiliğini seçmede veya oluşturmadaki gecikme korkusunu da seçebiliyordu. Genç bir insan için önemli bir kimlik seçimi, Concord'u terkedip, terketmeme durumu idi. Bu kaçış, ailesinden, yerleşik kurumlardan kaçıp kendi kimliğini bulabilme aramasıydı. Kendisini anlamayan, dışlayan, utandıran bir toplum ve aileden dolayı, doğaya kaçışı bir çözüm olarak görüyordu. Ailesinden ve toplundan uzaklaşması doğanın kendisine rahatı, huzuru sağlayacak bir yeri vermesiydi.

"Benim arzum neyi yaşadığımı ve bundan böyle nasıl yaşıyacağımı bilmektir."(21)

Doğanın kendisine verebilecek gerçek huzuru, rahatı az çok algılayabiliyordu, Thoreau. Bir kimlik arayışı içerisindeyken kendisine örnek aldığı diğer bir kimse ise, ağabeyi John'du.

John babasının aksine, daha dışa dönük, neşeli, candan biriydi. Aydın konulara, kuşlara olan ilgisi çok geçmeden, doğal olarak, Thoreau'yu da etkileyecekti. Thoreau kuşbilimi hakkında ağabeyi John'un not defterinden pek çok şeyi-kuş türleri isimleri-öğrendi. John sadece kardeşine bir dest olmakla kalmayıp, aynı zamanda bir baba modeli de olmuştur. Thoreau'nun aradığı kimlik olan "erkek modelini" sağlayan, kardeşini daha sosyal bir mevkiye getirme arzusu içerisinde bulunan kişi, yine ağabeyi John'du. Thoreau'nun ağabeyine yaklaşma nedenlerinden bir diğeri ise, John'un, pek çok Concord'lu tarafından tanınması, daha popüler olması ve gelecek vaat eden bir kişiliğe sahip bulunmasıydı. Bu durum karşısında Thoreau, John'a karşı aşağılık duyguları içerisinde kendisini hissetmekteydi. Bu aşağılık duygusu öylesine yoğun ve etkili oldu ki, karmaşık duygular içerisinde bulunan Thoreau yine de John'a karşı sevgiyle bağımlıydı. Hiçbir zaman John kadar popüler olamayacağını biliyordu. Bu yüzden pozitif bir kişilik modeli sunmasına rağmen, şuurlu veya şuursuzca, kendini kabul ettirme ve sevdirme yollarını arı-

yordu. Sosyal yönden faal olan John'un aksine Thoreau, yalnız bir ressam veya avcı örneği gibi kendi kabuğu içerisinde becerilerini geliştirmeye çabalıyordu. Öyle ki, mezuniyet sonrası öğretmenlik yapma isteğinde bile John ile birlikte bir okul açıp beraberce yaşamak arzusundaydı. Bu okul işi bir süre devam etmiş ama, John'un hastalığı yüzünden yarım kalmıştır. Katı ama vicdanlı bir öğretmen olmasına rağmen Thoreau, öğrencileri tarafından sevilmeyen, tercih edilmeyen bir kimseydi. Öğrenciler arasında, davranışından ve katılığından dolayı Thoreau ile alay ederler, onu "çömez öğretmen" olarak çağırırlardı. John ise öğrenciler tarafından daha insancıl, daha sevecen ve daha anlayışlı olarak kabul ediliyordu. Bu yüzden John'un arzusu Thoreau'yu bulunduğu durumdan çıkarıp, daha dışa dönük, daha sosyal olma vaziyetine getirmektir. John'un her yöndeki aktivitesi ile Thoreau köyün gençleriyle tüm partilere, danslara, değişik türde eğlencelere katılarak içine saklandığı kabuğu kırıp, dışa doğru dönmeye başlıyordu. Ailesinin katı bir yetiştirme tarzı uygulamasının meyveleri yavaş yavaş çürüyordu. Thoreau, artık, yavaş yavaş kendi benliğini, kişiliğini bulmaya başlıyordu.

Öte yanda, John'un popülerliğinden, başarısından, toplum tarafından kabul edilmesinden dolayı Thoreau ile John arasında bir bakıma, çekişme bulunuyordu. İşte bu çekişme, Thoreau için kabuğunu kırma, kendini bulma, topluma kendini kabul ettirme anlamına gelmekteydi. John'u bir "baba modeli" gören Thoreau kini, öfkeyi ağabeyine göstermek yerine topluma göstermek istiyordu. Çünkü, John'a olan bağlılığı, sevgisi, saygısı bu kinin, öfkenin John'dan değil toplumdaki çıkarılmasını gerektiriyordu.

Zaman zaman Walden gölüne John ile birlikte gezmeye çıkan Thoreau, buralarda karşılaştığı her türlü örneği alıyordu. Bunlar arasında çeşitli kızıl derili kalıntıları, kuş, çiçek örnekleri vb. türden olan örnekleri inceliyordu. İşte bu tür kısa gezintiler Thoreau'nun ufkunda yeni yeni duygular, görüşler açmaktaydı. Suçluluk duygusundan arınma ve kendini temizleme arzusu içerisinde bulunma arzusu, işte Thoreau'yu Walden'a götüren yeni ufuklardaki arayışın dürtüsüydü.

John'un ani ölümü, Thoreau'nun duygusal yaralarına yeni yaralar açmıştır. Çünkü, "Henry derinden sevdiği ve saygı duyduğu bir dostunu ve modeli kaybetmişti."(22) Bir bakıma John'un ölümünün, kendinden kaynaklandığı hissine kaptırır Thoreau. John'un ölümü ile "dünyevi arzulara" karşı bir tikslenme oluşur Thoreau'da. Ayrıca Thoreau'da, muhtemelen, beliren diğer bir düşünce ise, John'un yerine Thoreau'nun ölmesidir. Bu düşünceye kapılması doğaldır. Çünkü, toplumda-büyük bir kesim içinde daha az vaat veren, daha az sevilen, daha az sorumluluk yüklenen bir görüşe sahipti. Fakat tüm bu olumsuzluklara karşın, Thoreau kendisi için değerli bir varlık olan ağabeyi John'u kaybetmişti. John, Thoreau için doğanın kendisi demektir. Doğanın temizliği, verimliliği, çekiciliği John içinde geçerliydi. John'un yanında olmasıyla Thoreau, kendini daha emniyetli, daha cesur, annesi ve kızkardeşlerinin kontrol ve etkilerine karşı daha bağımsız hissediyordu.

Bir ikilem içerisinde düşen Thoreau, bu çıkmazdan kurtulabilmenin yollarını ararken kendisine sahip çıkan, anlayan ve kişiliğini bulmada kendisine yol gösteren biriyle karşılaşacaktı : Ralph Waldo Emerson.

1835 yılında karısıyla Concord'a yerleşen Emerson, eskiden bir Unitarian papazı idi. Bu görevden ayrıldıktan sonra, bir müddet Avrupa'da dolaşmış, bu arada zamanın önemli edebiyatçıları ve şairleri olan Carlyle, Coleridge ve Wordsworth ile tanışmıştı. 1836 yılında Transcendental bildiri ve "Transcendental Club", teşkil edecek Nature adlı eserini yayınladı. Dolayısıyla, Thoreau'nun Concord'u deneyüstüculük (transcendentalism) akımının başkenti oluverdi. Bu akımın en önemli yorumcusu ise, Emerson'du. Bu arada Margaret Fuller ve Bronson Alcott, Emerson'la arkadaş olmuşlar ve bu akımın etkisi altında kalmışlardı.

Emerson 1837'de, "Amerikalı Bilgin" adlı makalesini Harvard'da açıkladı. Ayrıca, Harvard İlahiyat okulunda ruh arayışı üzerine şiddetli, keskin söylevler verdi. Çeşitli kişiler tarafından kâfirlikle suçlanmasına karşı, bazıları tarafından bu söylevleri sevildi ve benimsendi. 1837-38 yıllarında Emerson, etkileyici ve ihtilafçı bir kişi oldu.

Daha önceleri din ile olan memnuniyetsizliğini ve dünyanın canlı görünüşünü "ruhun aynası" olarak gösterdi. Ayrıca sadece klişeleşmiş kurumlara karşı gelmekle kalmayıp, aynı zamanda yetenekli, manevi isteğe arzulu, edebiyat ve aydın bir dünya içerisinde yere sağlam basıp, başarı kazanmak isteyen gençlere de yardım etmek istediğindeydi Emerson.

Thoreau ile Emerson'ın nasıl karşılaştıkları hakkında pek bir bilgi yoktur. 1837-38 yılları arasında karşılaşmaları muhtemeldir. Çünkü, 1837 yılında Thoreau Harvard'dan mezun olmuş ve bu sıralarda Emerson'ın Harvard'da verdiği söylevleri dinlemiş olması ve bu söylevlerden etkilenmiş olması muhtemeldir.

Gerek kendi babasının ve gerekse kasabadaki kişilerin Thoreau üzerinde bıraktıkları duyguları akılda tutarak, Emerson'ın "baba modeli" yerine geçmesi doğaldır. Daha önceleri yalnızca ağabeyi John bu modeli çizmekteydi. Psikolojik terimler içerisinde, Emerson bu modeli "baba modeli" olarak Thoreau üzerinde yansımaktaydı. Her ikisi arasındaki ilişki sadece yaşlı-genç türünden olmayıp, aynı zamanda sıkı bir baba-oğul bağını da oluşturmuyordu. 1841 yılında ağabeyinin hastalığından dolayı Thoreau, psikolojik güvenliliği, sığınmayı, Emerson'ın evinde arıyacaktı. Öyleki, bu güvenlilik ölçüsünü Emerson'ın etkisinde buldu. Çocuklarına öğretmenlik edip, evişlerini gördü. Aile ferdinden biri olarak, sanki kendi babasıymış gibi Emerson'a duygusal yönden bağlandı.

Ayrıca şurası da gözden kaçmamalıdır ki, Emerson'ın yaşantısının bu zamanında Thoreau'ya derinden, psikolojik sebeplerden dolayı ihtiyaç duyması doğaldır. Çünkü, Thoreau ile tanışmadan önce ilk karısını ve dört erkek kardeşini kaybetmiştir, Emerson. Bu acı ve üzüntülü duygular içerisinde bulunduğundan, yalnızlığını, hislerini paylaşacak bir kimseye ihtiyaç duymuştur. Thoreau ise, bir bakıma, bu ihtiyacı, boşluğu doldurmaktaydı. Öte yanda, Thoreau'nun ağabeyini kaybettiği zaman ki durumu ise, Emerson'ın durumuna benzemekteydi. Sanki her ikisinin de kaderi benzerdi. Emerson, Thoreau için bir ağabey, bir baba modeli rolündeydi. Thoreau'nun kanıksadığı suçluluk

duygusunu hafifletmek arzusundaydı, Emerson. Thoreau'yu, bir bakıma, evlat olarak görmekle erkek kardeşlerinin dirileceği inancı içerisindeydi.

1838 yılında Emerson, artık Thoreau'nun kişilik arayışı için bir hâmilik görevini üstlenmişti. Genç Thoreau, Emerson sayesinde edebi yeteneklere ve yazma potansiyeline sahip oldu. Bu arada ne yapacağını şaşırması bir durumda bulunan Thoreau, bir desteğe ve rehberliğe ihtiyaç duyuyordu. Bu genç adamda potansiyeli ve yeteneği gören Emerson, Thoreau'yu cesaretlendirmeye başladı. Ayrıca Thoreau'nun gençlik yıllarında yazmaya başladığı, denelediği şiir olan "Sic Vita" yı okudu. Thoreau'nun günlüğü olan "Journal"a başlamasına da ön ayak olan yine, Emerson'dı. "Şimdi ne yapıyorsun? Bir günlük tutuyormusun?"(23)

Thoreau kendi günlüğünü yazmaya başladıktan sonra, Emerson yazar olarak bu genç adamın yazma potansiyelini sivrileştirmek için yeterli katkıları eklemekten de geri kalmadı. Thoreau'nun devrin önemli edebiyatçıları ve bunların tanıdıkları diğer yazarların kanatları altında bulunma mutluluğunu hayal etmemek gerekir. Çünkü, diğerleri gibi, Thoreau Emerson'ı kendine örnek almıştı. James Russell Lowell 1838 yılında Thoreau'yu şöyle tarif eder:

"Dün akşam Thoreau ile tanıştım. Emerson'ın ton ve tavrını nasıl taklit ettiğini görmek o kadar şaşırtıcı ki. Gözlerimi kapadığımda hangisinin Emerson, hangisinin Thoreau olduğunu anlayamadım."(24)

Emerson'ın Thoreau ve diğerlerine vermeye çalıştığı imaj; bağımsız, cesaretli, dürüst, acılara katlanan, prensip sahibi ve duygulu genç adam olmaları yelundaydı. Bu özellikler çocukluğunda Thoreau'da mevcuttu. Ellery Channing, genç Thoreau'yu şöyle tanımlar :

"İlerleyen yıllarda kendi başına yapmayı ve sahip olmayı arzulayan bu düşünceli, ağır başlı çocuk ormana, tarlaya gitmekten hoşlanırdı."(25)

Emerson bu genç adamın gücünün kolaylıkla gelişmediğini gözlemişti. Bu gücü ise Thoreau, çetin, psikolojik ve sosyal

engeller karşısında geliştirecekti. Çünkü, Emerson ile tanışmadan önce Thoreau birine bağlı, itaatkâr kalmayı kafasına koymuştu. Bu kararlılık içerisinde, Emerson'a yaklaşması değaldı.

Kısacası, Emerson, genç Thoreau'nun aşırı derecede özlemlerle ihtiyaç duyduğu bağımsızlığını kazanmasını sağlamıştır. Kendini Emerson'ın vasiyetine bırakan Thoreau, bir bakıma, evinden uzaklaşıp kendini anlıyan, onaylayan yeni bir baba kazanıyordu. Yani Emerson, Henry için yüce bir varlık oluyordu.

1837 yılının sonuna doğru Transcendental Hedge klübünün üyesi olan Thoreau, burada aydın insanlarla tanıştı. Bu insanlardan alışık olmadığı türde görüşler aldı, Thoreau. Hem elektrikli ve hemde insanı sarhoş eden bu atmosfer içinde kendisini bulan Thoreau, dinçleşti ve bu kimselerden esintiler aldı. Ayrıca, Emerson ile tanıştıktan sonra Amerika'da yeni akım olmaya başlayan deneyüstüçülükten (Transcendentalism) çok etkilendi.

Transcendentalism ya da deneyüstüçülük diyeceğimiz bu akım küçük bir aydın topluluğun düşüncesi sayılmasına karşın, Amerika'ya özgü coşumcu(romantics) davranışların çoğunu kapsamına aldığından, üzerinde durulmaya değer. Bütün coşumcular gibi deneyüstüçüler de onsekizinci yüzyılın evren anlayışına başkaldırırlar. Us çağının (Age of Reason) düzenli, sınırlı, bir anlamda makineleşmiş evreni coşumcu çağın insanı için doyurucu olmaktan uzaktır. Us çağı Tanrı'yı bir yana itmiş, insanı öteki yaratıklardan ayrı bir yere koymuş, onun Tanrı'ya olduğu gibi doğa'ya da yabancılaşmasına yol açmıştır. Öte yanda deneyüstüçülük akımı, felsefik tanımlamasında insanda sezisel olarak doğruyu bulma kapasitesi tanımını veya bu sezilere ulaşmada üstün olan bilginin elde edilmesidir. Ayrıca bu akımı içeren ve etkisini gösteren diğer görüşler de vardır. Bunlardan biri doğanın ulvileştirici özelliğidir. İnsan için doğaya açılıp ormanda veya yeşil alanlarda yürümek çok önemlidir. İnsan bu gizemli dünyadan nasibini almalıdır.

Deneyüstüçülük bir idealizmdir. İnsanöğlü iki gruba ayrılmıştır : Materyalistler ve İdealistler.

Materyalistler tecrübeye dayanırlar. İdealistler ise, bilince önem verirler. Materyalistler olayları tarih, çevre güçlerine ve insanın hayvansal ihtiyaçları üzerinde, idealistler ise; düşünce ve irade gücü, hayranlık, mucize, bireysel kültür üzerinde dururlar. Materyalistler sezgi verilerinden yola çıkarak, düşünmeye başlarlar. İdealistler ise, sezgilerin son olmadığını vurgulayıp, sezgilerin bize eşyaların betimlemesini verdiğini ama, eşyaların neler olduğu hakkında bir bilgiyi vermediğini vurgularlar.

Thoreau'nun bir materyalistlikten çok idealist bir düşünceye sahip olduğu açıktır. Çünkü, Walden gölünde yaşadığı süreçte doğa ile iç içe yaşayarak doğanın gizemini sezgi yoluyla gözleyip, algılayıp düşünce yapısındaki gelişmelerin bilincine varır.

Çeşumcu yazar Tanrı ve doğa ile bir bağ kurmanın arayışı içerisindedir. Bu arayış bir yanıtını deneyüstüçülükte bulur. Ralph Waldo Emerson'ın sözcülüğünü yaptığı topluluk 1830'lardan başlayarak aralarında toplanıp düşüncelerini aydınlığa kavuşturmaya çalışırlar. Düşünce ayrılıkları çok olmakla birlikte, bir iki noktada anlaşma olanağı bulunur. Her doğal olgunun ardında aynı ruhsal gerçeklik vardır. Bu gerçekliğe ulaşmanın tek yolu kişinin sezgisidir. Bir us çağı ilkesi olan gözlem bir yana bırakılmalı, yerini sezgi almalıdır. Kişi kendi içinden gelen sesi dinleyerek evrenin anlamını kavrayabilir. Bu anlam herkes için aynıdır, çünkü evrenin tümü tek bir ruhu paylaşmaktadır. Emerson'ın "Üstün-Ruh" (Over-Soul) adını verdiği bu yaşatan ve etkin güç, Tanrı, insan ve doğayı tek bir bütünde birleştirir. Bu "Üstün-Ruh"a inandığından, Emerson dünyayı, eşitsizliklerine rağmen, ahenkli görür, Us'dan ziyade sezginin bilgiyi bilmede daha önemli olduğunu vurgular. Öyle ki, zekâ sezgisel yolla "Üstün Ruh" un varlığını ve onun belirgin katıksızlığını algılar. Bu kesin bilgiyi alan insan, neyin doğru olduğunu ve bu nedenle nasıl davranması gerektiğine karar verir.

Bu nedenle insan da doğa da Tanrı gibi kutsaldır. Kişi çağdaş öğretileri, geleneksel inanış ve davranışları bir yana bırakarak kişiliğinin ve çağının gerçekliğini bulmaya çalışmalı,

bunun için yalnız öz benliğine güvenmelidir. Bu düşünceleri paylaşan düşünür ve yazarlar arasında Emerson'dan başka Bronson Alcott, Margaret Fuller ve George Ripley vardır. 1840-44 yılları arasında "Dial" dergisinde çeşitli düşünürlerin yazıları yayınlandı.

Deneyüstücülük akımı New England Transcendentalism'i olarak o dönem neslinin ihtiyaçlarından doğmuş, yeni bir edebi bağımlılık olmuş ve eski düşünce akımına karşı gelmiştir. Gençler yaşlıların edindiği dini duygulardan dolayı düş kırıklığına uğramışlardır. Alman ve İngiliz romantizm ile birlikte Doğu mistizmine ilgi duyan bu genç kuşak, Locke'un duyuncululuğuna Unitarizm'in dini rasyonalizmine, soğuk niteliğine karşı gelmişlerdir.

Deneyüstücüler sadece Locke'un felsefi materyalizmine karşı gelmekle kalmayıp, aynı zamanda Amerikan burjuva materyalizmine, ticaretine, şehirleşmeye de karşıydılar. Amerika uzun adımlarla ileriye doğru adım atmakta iken, deneyüstücüler şiddetli bir şekilde bu ilerlemenin önemini sormaktaydılar. Amerika'nın bu gelen çağı vicdan özverisini, bireyselliği, doğa ile ahenği, insani değerleri, dindarlığı, iffeti kasdetmek istiyorsa, deneyüstücüler, o halde, yeni yetme kalmaya, yetişkin olarak bağımsız kalmayı tercih ettiler. Pek çok Amerikan insanı bu gelişmenin çıkarlarını överlerken, deneyüstücüler içe çekilmeyi, Amerika'nın ergenliğinin daha ileri bir zamana atılmasının savunuculuğunu yapıyorlardı.

Bu geçiş döneminde yaşayan deneyüstücüler kendi seçtikleri bir dünyanın olmadığını da kabul etmek zorunda kaldılar. Emerson'ın "Self-Reliance" adlı eserinde belirttiği gibi, "biz sanatımıza, işimizi, evliliklerimizi, dinlerimizi kendimiz seçmedik. Toplum bizim için bunları seçti."(26)

Belli bir kesimin neden bu akıma karşı ilgi duyduklarını bu akımın özelliğinin ne olduğunu da burada vurgulamak gerekir.

Belli bir insan zümresi bu ideolojiye sahip çıkmıştır. Bu akıma arka çıkma sadece akımın açıkça belirttiği prensipler değildir. Akımın belirttiği, bu akıma ilgi duyan insanların kişisel ihtiyaçlarına cevap vermesidir. Bu akıma eğilimli olan-

lara bu ideoloji, duygusal çatışmalar içerisinde bulunan kişilere de yardımcı olmuştur. Bu yardım ise, insan-doğa ilişkisi içerisinde olan kimsenin doğanın tüm unsurlarını anlıyarak daha yüce bir varlık haline dönmesiyle olmuştur. Thoreau bu ilişkiyi başarıyla sonuçlandıran ve Walden ile Civil Disobedience adlı eserlerinin ortaya çıkmasına neden olan kimsedir.

Genel manada deneyüstüçülük, Thoreau gibi suçluluk duyguları, toplum tarafından reddedilme kanıları içerisinde olan kimselere karşın bu duygulardan kurtulması için kısmi bir kaçışı sağlamıştır. Bu suçları işlemiş veya işlemiş duygusu içerisinde olan Thoreau gibi bir insan için deneyüstüçülük mesajı, iyi bir teselli olmuştur. Her bir ferдин bilinçlilik dokunulmazlığı ve meşruluğu üzerinde ısrar etmesiyle deneyüstüçülük Thoreau'ya süperegösunun katı ve kısıtlayıcı günahını affetme yolunu açmıştır. Ayrıca deneyüstüçülük, bilhassa, Thoreau gibi olan bir gencin ergenlik gelişmesindeki gecikmeye karşın, kendi kabuğuna çekilip sade ve huzurlu yaşamayı gösteren bir döneme ihtiyacı olması gerektiğini de belirtiyordu.

Yani deneyüstüçülük genç Thoreau'ya bir çeşit manastır hayatı ve dünyevi zevklerden elçekme, günahıtan arınma dönemini, kendi kendini inceleme fırsatını, gürültülü dış dünyanın kendi isteklerini karşılamıyacak ölçüde olduğu sunuyordu. Thoreau, bir gecede olgun bir meyvenin olamıyacağıının da farkındaydı.

Emerson sayesinde, kişisel temaslarla, Nature vasıtasıyla Thoreau, ilk önce bu akımın felsefesini öğrendi. Emerson'ın evinde Hedge klübünün toplantılarına katıldı ve "Dial" dergisinin yazı işlerinde Emerson ile çalıştı. "Dial" dergisi aracılığıyla bu akıma gönül vermiş, benimsemiş kişilerle tanıştı ve bu kişilerin yazdıkları bildirileri okudu.

Deneyüstüçülerin bireye duyduğu saygı Amerika'da demokrasiye beslenen güvenin güçlenmesine yol açmıştır. Ancak, Emerson ile arkadaşları, toplumda kişi ya da küçük toplulukların egemenliğine karşı çıkmakla birlikte, bilinçsiz kalebalıkların egemenliğini de hoş karşılamazlar. Bu, bireylerin teker teker eriştiği kültür ve duyarlık düzeyinden ödün vermek sonucunu

değurabilir. Bilinçsiz kalabalıkların kimi zaman çok yanlış olabilen eğilimlerine göre sürüklenen bir toplum ilerleyemez. Emerson'ın öngördüğü toplum düzeninde her bireyin oyunu bilinçle kullanmasına olanak verecek bir eğitim düzeyi sağlanmıştır. Önemli olan, bireye kendini geliştirme özgürlüğünün tanınmasıdır. Thoreau, bireyin oyunu kullanırken bilinçli olmasını ve buna göre yönetime gelecek kişileri seçmesini ister.

"Oyunuzu, bütün oyunuzu verin, bir kâğıt parçasını değil, etkinizi atın oy sandığına. Bir azınlık çoğunluğa uyduğu sürece güçsüzdür; azınlık bile değildir. Ama bütün ağırlığıyla diretti mi, işte o zaman önüne geçilmez bir güç olur."(27)

Ekonomik deneyüstüçüler yine bireycilik temelinden yola çıktıklarından, özel girişimi desteklerler. Amerika'da Puritanlardan beri geçerli olan inanış bu dönemde de aynıdır. Erdem ilkelerinden ayrılmadan elde edilen kazanç, bireysel başarıyı gösteren önemli bir ölçüttür. Ancak, Emerson'a göre gerçek varlık, kişinin bir kez kazandıktan sonra artık hiçbir zaman yitiremeyeceği ruhsal varlıktır. Thoreau ise çözüm yolunu, yeksulluk ekonomisinde bulur. Varlık edinmek için kendini ve zamanını bir uğraşın buyruğu altına sokmak, onun kölesi olmaktansa, gereksinimlerini en alt düzeyde tutarak dilediği doyurucu yaşam biçimini özgürce seçmek daha iyidir.

Bireysel duygularla iç yaşamın ön düzleme çıkarılmasının doğal sonuçları, yazarın bireysel düş gücüne tanınan sınırsız özgürlüklerle, gizemli, garip, korkutucu konuların, doğaüstünün, geçmişin, uzak ülkelerin, ilkelerin önem kazanması olmuştur.

Ailesi, toplum tarafından baskı altında tutulan, kendi kabuğuna çekilmiş-bir bakıma kendini soyutlamış-bir kişilik içerisinde olan Thoreau hem bu baskılardan kurtulmak ve hemde yeni bir kimlik arayışı içerisinde olabilmek için çareyi Concord'dan uzaklaşmakta bulur.

Öte yanda, Amerikan toplumunda meydana gelen değişimlerden de doğal olarak, etkilenmiştir. İşte 19.yüzyıl, gerek Avrupa da, gerekse diğer kıtalarda ilmin ilerlemesi, yeni yeni buluş-

ların ortaya çıktığı ve bunların birçok devlet tarafından uygulanışının yoğun olarak yaşandığı bir dönemdir. Bu yenilikler Amerika'yı da etkilemiş ve toplum düzeninde büyük ama oldukça hızlı yapısal değişiklikler oluşturmuştur. Concord da bu gelişmelerden etkilenmiştir. Gerek endüstri, gerekse ticaretteki gelişmeler Concord'a bir ayrıcalık getirmiştir. Makineler çevreyi istila etmiş, yeni yeni iş sahaları açılmıştır. Bu yeni iş sahalarının açılmasıyla, Concord, çiftçiler ve tüccarlar için bir pazar merkezi durumuna gelmiştir. Köy ve kasaba arasındaki uçurum göze çarpar bir biçimde artmıştır. Toplu taşımacılık ve iletişimin hızlı bir şekilde gelişmesiyle kasaba, kent ve kırsal kesim bölgeleri birbirleriyle kaynaşmaya başlamıştır. Yeni iş sahaları, yeni bankalar ve yeni endüstri alanları ile birlikte her türlü yerli ve yabancı mallar 1820-30'lu yıllarda, eski Concord'a oranla artmıştır. Gazeteciliğin ülke çapına yayılması, ulusal, bölgesel ile yerel haberlerin kitleler tarafından okunması, reklâmlar vasıtasıyla yeni, güncel modanın kentlerde nasıl olduğunun küçük yerleşim birimleri halkı tarafından öğrenilmesi, mağaza vitrinlerinin göze çarpar, albenili oluşu, insanları satın aldıkları malları birbirleriyle bir yarışa zorlamıştır. Eski ticaret hayatında belirli bir ölçü içerisinde yetinmek zorunda kalan insan, artık daha gözde olan şeylere, günün modasına ve büyük şehirlerin ürettiklerini tüketmeye başlamıştır. Bu dış dünyaya açılma yeni yeni fırsatları da şaşırtıcı bir biçimde, beraberinde getirmiştir. Ayrıca, 1844'de Concord'a ilk trenin gelmesi, buna ek olarak İrlandalı göçmenlerin de Concord'a yerleşmeleri toplum yaşantısını değiştiren unsurlar olmuştur.

Ruth Wheeler günün Concord'unu şöyle tanımlar.

"1820-1830'ların Concord'u zümre olarak çok azdı. Birkaç insan fakirdi ve zenginler yoktu."(28)

Yeniliklerin ortaya çıkışı ve bunların neredeyse her kesimde yer alışından ötürü toplum yaşantısında eşitsizlikler, adaletsizlikler boy göstermiştir.

Ticaret ruhu Concord'da daha etkili bir güç olarak ortaya

çıkıştır. Thoreau'nın çocukluğunu ve gençliğini geçirdiği Concord, daha ziyade ticaret ruhu içerisinde bulunan kimsele-
rin yönetimi altına giriyordu. Thoreau, Concord'daki bu değişik-
liği Walden'ın "Village" bölümünde üzüntülü şekilde şöyle dile
getirir :

"İnsanı cezbetmek için yolun her tarafına
tabelalar asılıydı. Bazıları taverna ve
yiyecek temin eden ve insanın iştahını
kabartan yerler, bazıları manifatura ve
kuyumcu dükkanları olarak, bazıları ise
başa, ayağa ve kılık kıyafete berber,
ayakkabıcı veya terzi olarak katılan ve
insanda hayranlık bırakan yerler..."(29)

Thoreau betimlemeye devam eder :

"Hergün veya her iki günde bir köyde süre-
kli olan, ağızdan ağıza veya gazeteden ga-
zeteye yayılan haberlerden bazılarını
duymak için köye yürüyüş yaptım...orman
içinde gezip kuşları ve sincapları görmek
için giderken, bu veya şu sebepten, adam-
ları veya çocukları görmek için de köye
yürüdüm. Çam ağaçlarının arasında esen
rüzgar yerine atlı yük arabalarının çı-
kardığı takırtıları duydum."(30)

Yine;

"köy bana büyük bir haber odası olarak
görünüyordu.köy yaşantısının
bakkal, meyhane, postahane ve bankanın
olduğunu gözledim."(31)

Köy yaşantısında ortaya çıkan bu değişiklikler Concord'u
her ziyaret edişinde Thoreau'ya tuhaf gözüküyordu. Çünkü her
yeni birgün bir başka değişiklik getiriyordu. Artık Concord'un
yapısı kendi değasına aykırı ve geçmişteki gerçeğe karşı olarak
maddeciliğe, çeşitli değerlere, kuruluşlara ve teknolojik yeni-
liklere doğru gidiyordu. Kasaba ve şehirler arasındaki karşı-
lıklı münasebet ve dayanışmanın büyümesi, hayatın pek çok ke-
siminde artan bir standartlaşmaya ve tekdüzeliğe doğru yol al-
maktaydı. Dış dünya tarafından sunulan çeşitli tercihlerin bir
arada bulunması nedeniyle insan, kendine güvenmede bir azalmanın
ortaya çıktığını fark ediyordu. 1844'de ilk trenin Concord'a
gelmesi, belkide, dış dünyayı gereksiz işgal eden özelliğin en
belirgin örneğiydi.

Thoreau Walden'da bunu şöyle açıklar :

"Arabaların geliş ve gidişleri köy hayatında şimdi yeni bir dönemdir. Arabalar belirli bir düzen ve dakiklik içerisinde gelip gidiyorlar ve bunların çıkardığı sesler uzaktan duyulabilir. Çiftçiler saatlerini arabalara göre ayarlıyorlar."(32)

Concord halkı aşırı derecede dış dünyaya doğru gidiyordu. Geleneksel standartlardaki çöküşle ortaya çıkan boşlukta erkek ve kadın, kendi özerkliğini arama yerine, komşusunun standartlarını ve fikirleri üzerindeki saplantılara doğru yol alıyordu. Halk kişilik tanımlamasında ortaya çıkan sorunlarla doğrudan doğruya yüzyüze gelmeye korkuyordu. Dahası halk, kendi komşularına benzememek, onların durumunda olmamak, toplumda belirgin hoşnutsuzluğun kendilerinde de yer etmemesi arzusundaydı. Thoreau'ya göre böyle insanlar, atalarının tersine, cesur, kahraman, atılgan olarak düşünülemezdi.

Sadece gerçek bireysel kimliğin tanımlamasıyla insanlığı kendi özerkliğine kavuşabilecekti. Bu yüzden, Thoreau'nun mücadelesi insanın bağımlı kalma durumuna karşı koyma iken, esas üzerinde durduğu kendi kişisel durumuydu. Ayrıca bu karşı koymuş, Concord halkının kendileri yerine herşeye bağımlı kalmalarıydı.

Daha geniş bir anlamda, Thoreau Concord'da hakim olan ticaret ruhuna karşı çıkmıştır. Çünkü bu ruh iffet, dindarlık ve maneviyat üzerinde maddeciliğin üstünlüğünü vurgulamıştır. Thoreau Harvard'a okumaya gitmeden önce maddeciliğe karşı çok duyarlıydı ve okul sırasında öğrendiği bu deneyimlerle ticaret ruhuna ve dindarlıkta meydana gelen çöküşe karşı hoşnutsuzluğunu dile getiriyordu. Concord geniş çapta kimlik ve meslek seçeneklerini sunmasına rağmen, Emerson'ın Nature ve "The American Scholars"ını okuyan ve ahlâki değerleri benimseyen Thoreau gibi bir genç için bu alan çok dardı. Concord Thoreau'ya tatmin edici seçenekleri sunamıyordu. Büyüme çağındaki gecikmeden ötürü, Concord'dan ayrılmadan kendi kabuğuna çekilip toplumun gençler-

den istediği geleneksel davranış içerisinde, sıkı çalışıp erkenden ergenliğe kavuşmak arzusundaydı. Walden'da Thoreau, Concord'un konum ve refahı üzerindeki eşitsizliği bel ve açık bir şekilde anlatır. Toplumda meydana gelen değişikliklerin kişiler üzerinde yarattığı etkiler, Thoreau dönemi gençlerini kimlik arayışları içerisinde Concord'u terkedip terketmeme durumuyla karşı karşıya bırakmıştır. Yeni iş sahalarının açıldığı Concord'a pek çok kimse gelirken, bir o kadarı da gitmiş, pek çok kadın kendi topluluğu dışından olan kimselerle evlenmiştir.

İşte bu çeşitli etkenler, Thoreau'yu bir bakıma Concord'dan uzaklaştırıyordu. Fakat her ne kadar uzaklaşmak istese de, belirli sebepler yüzünden ayrılamıyordu. Bu sebepler ise, Ralph Waldo Emerson, Transcendentalism ve çeşitli yazılardı. Concord'u evini, annesini terk edemiyeceğinden, ama, öte yanda bağımsız olma arayışı içerisindeki arzusu yüzünden Thoreau, seyahat etme veya yerleşme şeklini belirlemeliydi. Emerson'ın Walden gölünde sahip olduğu ev, Thoreau için bulunmaz bir fırsattı. Bu yüzden oraya taşınması, belirli bir süre kalması, kendi kişiliğine kavuşması, yeni bir arayış içerisinde olması demekti. Çevresinde görüp, edindiği tecrübelerin ışığı altında bir bakıma sıkıntıda hissediyordu kendini. Yaşantısının toplum ve ailesi tarafından yönlendirilmesi korkusu içerisindeydi. Bu bağlantılardan kendisini koparmak mücadelesindeydi. Neler tarafından bağlandığının da çok iyi farkındaydı. Sadece bir çeşit radikal bağımsızlık, öz saygısını, insanlığını verecekti Thoreau'ya.

Emerson;

"Self-Reliance" da toplumu şöyle tarif eder :

"Toplum her yerde her bir ferdine karşı bir komple içerisinde."(33)

İşte bu tür açıklamalar genç Thoreau'nun gördükleri ile duyduklarını, okuduklarını bir sentez içerisinde analiz etmesidir. Bu analizi ederken de, kendisini bir bakıma toplumdaki soyutlayarak yeni bir kimlik edinme içerisinde girmek istemiştir.

Doğa, ana kucacı gibi, kollarını açmıştır Thoreau'ya. Doğa'ya sımsıkı bağlanmış, bir bakıma, yalnızlığına, karamsarlığına, yeni bir kimliğe kavuşmasına, yeni bir hayata başlamasına fırsat yaratmıştır. Harvard yıllarında Thoreau doğaya karşı ilgisini şöyle açıklar :

"Bedenen Harvard Üniversitesinin bir üyesi olmama rağmen ruhen ve manen çocukluk görünümünden oldukça uzaktaydım.....
Ruhum eski ve hemen hemen unutulmuş dost olan, Doğa'ya sempati ile sevgi besliyordum."(34)

Doğa Thoreau'ya çeşitli seçenekleri sunuyordu. Duygularını oluşturması açısından, değişik etkileşimleri sunmasından ve deneyüstüçülük açısından doğa, tüm güzelliği ile Thoreau'ya cazip geliyordu. Tadararak, hissederek, algılayarak, anlıyarak edindiği deneyimler Thoreau'nun doğa felsefesi idi. Hayatın özünü yaşamak ve bu hayat içerisindeki gerçeği bilinçli bir şekilde bulup ortaya çıkarmak için Thoreau kendini doğaya yönlendirmiştir. Thoreau neden doğaya keştuğunu şöyle açıklar:

"Ormana gittim. Çünkü bilineli yaşamayı, hayatın temel gerçekleriyle yüzyüze gelmeyi ve doğanın neyi öğretip öğretmemesi gerektiğini de anlayıp, görmeyi istedim. Ölmek üzereyken de, yaşamadığının farkına vardım."(35)

Thoreau'nun bu sözleri her ne kadar pişmanlık gibi görünüyorsa da, gerçek olan husus kendisinin gençliğinde farkına geç vardiği hususları, algıladıklarını, sonradan erişmek istemesi ve bunda da başarılı olmasıdır.

Öte yanda Thoreau'yu toplum yaşamından koparan çeşitli etkenlerde vardır : Gençliğinde kütüphanelere sık sık dadanan bir kitap kurdudur. Her ne kadar roman okumayı boşa geçen zaman olarak kabul etmiş ve çağdaş edebiyat eserlerine karşı ilgisiz olsa da bilim, tarih, felsefe, klasik ve gezi türünden olan eserlere de önem vermiştir. Bu tür kitaplara karşı daima bir liste tutmuş ve bulabildiği her konudaki kitabı da bir

çarpıda bitirmiştir. Kitaplarda hayatını, doğanın gizemini buluvermiştir.

Deneyüstücü akım, her ne kadar, kendi görüşüne ait türde konuları içeren kitapları benimsemiş ve diğerlerini dışlamış ise de, Thoreau çeşitli kitapları okumuştur. Bu arada, Thoreau'nun etkilendiğini sandığımız edebiyatçılardan ve klasikçilerden bazıları hakkında da bahsetmemiz gerekir. Çünkü, bu kişi veya kişilerin Thoreau'nun düşünce yapısını oluşturma ve geliştirmede ki etkileri fazladır.

Bir İngiliz filozofu olan John Locke'un felsefi düşünceleri ile Thoreau arasında yönetim açısından son derece benzerlikler vardır. Bu benzerlikler Thoreau'nun Locke'den etkilenmesinden doğan ve ayrıca Thoreau'da var olan ama, su üstüne çıkmayan bilinç altında saklı duran, felsefik düşüncelerdir. Her ne kadar deneyüstücü akım Locke'un duyumcu görüşünü reddediyorsa da, Thoreau Locke'un bu felsefik düşüncelerindeki özelliği kendi düşünceleri ile kaynaştırmaya çalışmıştır.

Locke'un "Essay of Civil Government" adlı eserinin birinci kitabı kralların ilahi hakları doktrinini reddeder. Thoreau ise, günümüz yönetiminde bulunanların vatandaşlarına karşı adil olmadıklarını, aksine olmaları gerektiğini Civil Disobedience'da şöyle belirtir :

"Sonunda anladım ki, Devlet dediğimiz budalanın biriydi, gümüş kaşıklarının çalınmasından korkan o yalnız kadın gibi korkaktı ve dostlarına düşmanlarından ayırt etmesini bilmiyordu. Ona karşı bütün saygımı yitirdim. Acıdım ona."(36)

Locke'a göre devlet halkın faydasını temin için vardır.

"Eğer mutlak kral olursa, teba tamamen onun hükmü altındadır ve aklına estiği zaman beni mahvedebilir...."(37)

"Hiçbir kimsenin arazi veya arazinin mahsülü üzerinde hususi bir hakkı yoktur. Fakat her insan bedeninin ve ellerinin emeği üzerinde hususi hakkı vardır."(38)

Burada Locke'un belirtmek istediği açıktır. İnsanın hiç bir arazide veya ovada özel bir hakkı olmamakla beraber eğer bu insan, toprağı sürerse ve onu doğanın verdiği şekli değiştirirse o çalışmasını bununla karıştırmış olur. Ona kendinden olan bir şeyi katmıştır. Böylece bunu kendine mal etmiştir. Çünkü bu emek çalışanın tartışma götürmez malı olduğundan, bu insandan başka hiç bir kimse bu emek üzerinde bir hâk iddia edemez.

Bu özellik ve düşünce yapısı Thoreau'nun eseri Walden'da da açıktır : Walden adlı eserin "The Bean-Field" bölümünde Thoreau yukarıda değindiğimiz özelliği şöyle açıklar :

"Sabah akşam onlara bakıyor, çapalıyorum.
gözüm üzerlerinde ve bu benim günlük işim.
.....Benim yardımcılarım bu kuru toprağı
sulayan çığ ve yağmurlar...."(39)

Tıpkı Locke'un vurguladığı gibi Thoreau da yeni bir ürünü emek harcıyarak üretmenin mutluluğu içerisindedir.

Öte yanda, Locke'un "Civil Goverment" makalesindeki belirli özellikler Thoreau'nun Civil Disobedience eserinde de görülür. Locke doğa kanunu altında yaşayan herkesin hür olarak doğduğunu, bir kimsenin bir kanunu tanımadan, onun otoritesi altında yaşamasının olanaksız olacağını da işaret eder.

"Bir insan tabiat kanunu altındadır ?
Onu bu kanundan kurtaran nedir ? Bu
kanunun çerçevesi dahilinde, kendi
isteğine göre, ona mülkünü isterse
serbest dağıtma hakkını kim verir?.."(40)

Bir kimse doğduğu zaman, algılama gücü olmasa bile, o bir insandır ve zamanla büyüme devresinde her şeyi algılayabilecek bir insan olacaktır. İnsan hür olarak doğmuştur. Büyüdükçe hür olmaya doğru, ergenlik ve sonrası ise daha çok hür olmaya çalışacaktır. Bir bakıma insan gerek ailesinden, toplumdaki ve gerekse kendisinden bile uzaklaşma hissine varacaktır. Bireysel özgürlüğünü elde etme yollarını arayacaktır. İşte bu arayış içe-

risinde olan bir kimse, her ne kadar karşı koyan bir davranış içerisinde görünüyorsa da, belirli bir çerçevede kendi kişiliğinin şüpheli yönlerini araştırmaya doğru gidecektir. Thoreau'nun Civil Disobedience'da vurgulamak istediği temel amaç insanların bağımlılıklardan kurtulup, özgür bir şekilde salt bir gerçeğe ulaşmalarıdır. İnsan kendinden ödün vermemelidir. Haklı olduğu şeyleri çekinmeden açığa koymalıdır. Vergi ödemeyi reddeden bir kimse, hapisaneye korkmadan gitmeyi bile göze almalıdır.

"Tam altı yıl baş vergisini ödemedim. Bu yüzden, bir gecelik hapse attılar beni."(41)

Thoreau hiçbir zaman insanlara karşı bir davranış içerisinde değildir. Asıl üzerinde durmak istediği nokta, devlet, kurumlar, yasalardır. Bir devletin, kurumun veya yasanın ortadan tamamen kalkmasını da istemez. Yalnızca bir yeniliğin getirilmesi arzusundadır. Bu yeniliğinde toplum tarafından değil, toplumu oluşturan bireyler tarafından olması gerektiğini vurgular. Thoreau açıkça bunu Civil Disobedience'da belirtir.

"Biz hükümet istemiyoruz diyenlerin tersine, gerçekten sapsaksızın ve bir yurttaş gibi konuşmak gerekirse diyebilirim ki, ben hükümetin hemen ortadan kalkmasını değil, hemen daha iyi bir hükümet kurulmasını istiyorum. Bırakalım herkes saygı duyduğu yönetim biçimini söylesin."(42)

Wendell Glick Thoreau'nun karşı geldiği iki önemli noktayı şöyle belirtir :

- " 1)Bireyi düzeltin,
- 2)İnsanlığı yok eden kurumları ortadan kaldırın."(43)

Burada karşı gelinen hususlar daha ziyade köleliğin ortadan kalkması yönündedir. Çünkü Thoreau, Kansaslı John Brown adında bir dava adamını tanımakla ve onun köleliğe karşı açtığı savaşın doğruluğuna inanmakla bireysel bir başkaldırıya başlamıştır. Bu da doğaldır. Çünkü daha önceleri de değindiğimiz gibi bağımsız, özgür olma arzusu içerisindeydi, Thoreau. Kendinde

var olan ama hiçbir zaman su üstüne çıkmamış olan çeşitli duygular, düşünceler ve bunların ışığı altında olan baş kaldırmalar, sonunda sentezlerin bir ürünü olarak ortaya çıkıyordu. John Brown gibi birisinin-öyle ki köle kullanan beş komşusunu seğukkanlılıkla öldüren bu yarı deli ama içten adam-tek başına bayrağı açıp kölelik davasına önderlik etmesi, Thoreau'yu çok etkiliyordu. John Brown'un yakalanıp sorguya çekildiği zaman, Thoreau büyük bir arzuyla onu desteklemiş ve The Last Days of John Brown adlı savunusunu yazmıştır.

Thoreau Civil Disobedience'da iyi, erdemli bir insanın bir toplumu belli bir düzene koyabileceğini söyler. Kilise ve basının haklı olana arka çıkacağına, ona karşı bir davranış içerisine girmesini de eleştirir. Kilisenin de bir kurum oluşundan dolayı ve ortaçağ düşüncesi ile bağnaz bir davranış içerisinde bulunmasından ötürü, bu kurumu da yerer Thoreau. Tıpkı ortaçağda olduğu gibi kilisenin halktan yardım toplamasını da anlamaz.

"Neden bir öğretmen, bir papaza yardım etmek için vergilenirde, bir papaz bir öğretmene yardım için vergilenmez, anlamadım."(44)

Burada örnekleriyle vurgulamaya çalışmam nedeniyle Thoreau'nun, her şeye karşı gelen bir davranış içerisinde olduğu zannedilebilir. Thoreau hiç bir zaman başkaldırıcı davranışlar içerisinde bulunmadığını Civil Disobedience'da şöyle açıklar.

"Ben hiç bir zaman yol vergisini vermezlik etmiş değilim. Ne kadar kötü bir vatandaş olsam da, o kadar iyi bir komşu olmak istemişimdir.Baş vergisini ödemeyişim, bu vergiyle ilgili herhangi bir şeyden ötürü değil. Ben sadece Devlet'e bağlanmak istemiyorum. Niyetim köşeme çekilip ondan düpedüz uzak kalmaktır."(45)

Thoreau, belli yönlerden haksız bulduğu yönetime, Amerikan yönetimine karşı koyan bir tutum içerisinde. Eserin bütününden de anlaşılacağı gibi, Thoreau yaşadığı günlerin haksız yö-

netimine karşı gelir sadece. Çünkü eserinin başlarında hükümetin ortadan kalkmasını değil, deha iyi bir hükümet kurulmasını ister ve sonunda da insan saygısı üzerine dayanan ideal bir yönetimin özelliklerini açıklar.

"Şu özlü sözü yürekten kabul ediyorum :
En iyi hükümet en az yöneten hükümettir."(46)

Yaşantısının başlangıcından sonuna kadar Thoreau, tüm yeniliklerin kendiliğinden ortaya çıkması gerektiğini, dış güçler tarafından gelmemesi gerektiğini, toplumun bizi yenilememesi gerektiğini, aksine kişinin kendisini yenilemesi gerektiğini vurgular. Her bir birey kendisini yenilerse, toplumun yenilenmesi, doğal olarak, oluşacaktır. Yasalarla yapılan yenilik geçici bir sonuç verecektir ama, her bir birey kendini yenilerse, bu uzun vadeli bir yenileme olacaktır. Zaten bu hususlar da, deneyüstüçülük akımı ile bu akımı benimseyenlerin temel prensibidir.

Amacı ne olursa olsun, toplum kendini kurumlaştırmaya başlamıştır. Bireyin güçlenmesine ön ayak olacakken, ona karşı cephe almıştır. Thoreau'nun idealize ettiği yönetim güç kullanan bir yönetim şekli olmayıp aksine bireyle işbirliği içerisinde bulunan bir yönetimdir. Merkezi bir yönetimin her zaman tehlikeli olacağını da farkındadır. Devlete karşı gelmenin doğal olduğunu ve bunu da hiç çekinmeden söylemenin gerekliliğini vurgulayan Thoreau, kişinin özgürlüğünün devlet tarafından kontrol altına alınamayacağını kısa ama en güzel makalesi olan Life Without Principle' da şöyle açıklar.

"Bırakınız yaşıyacağımız hayatımızı kendimiz düşünelim."(47)

Bu düşünce Thoreau'nun tüm eserlerinin anafikridir. Civil Disobedience'da ortaya konulan ve toplum ile birey arasındaki ikilem, çoğunluğun arzusu ile bireyin bilinçliği üzerine kuruludur. İnsanı bu ikilemden, kurtaran iki yol vardır: Ya bu hususlara cesurca karşı koymak, ya da yenilgiyi kabullenmek.

Civil Disobedience iyi bir yönetim biçiminin toplumu oluşturan her bir bireye adilce uygulanması gerektiğini vurgulayan bir eserdir. Thoreau eserin sonunda nasıl bir yönetimin olması gerektiğini şöyle özetler :

"Kendi kendime şöyle bir devlet düşünürüm: öyle bir devlet ki, bütün insanlara karşı doğru olmayı göze alabilsin; her insana bir komşu gibi saygı göstere; hatta, uzağında yaşayan, kendisiyle kaynaşmayan kendisinin de benimsemediği bir avuç insanın varlığını, kendi rahatı ile bağdaşmaz saymasın. ...Benim de düşündüğüm ama hiç bir yerlerde rastlamadığım bir devlettir bu."(48)

Thoreau'nun bu devlet ve yönetim anlayışı günümüz yüzyılında bazı devlet adamlarına örnek olmuştur. Bunların başında Gandhi gelmektedir. Gandhi, sonradan "Satyagraha" adını vereceği savaşız diretme öğretisini bu esercikten esinlenerek geliştirmiştir.

Sonuç olarak Thoreau bu eserde yurttaşlarına şu öğüdünü verir : İnsan, toplumsal bir kurumun haksızlık ettiğini anlar, görür ve buna içten inanırsa, karşı koymalıdır ona. Karşı koyma ise silahsız, pasif bir diretmedir.

Thoreau'nun Civil Disobedience eseri ile Locke'un "Civil Government" eseri ayrıca şu yönden benzerlikler içerisindedir. Son olarak Locke'un siyasi felsefesi üzerinde de kısaca durmak gerekir. Çünkü bu düşüncelerin Thoreau üzerinde yaptığı etkiler açıktır. Aşağıdaki düşünceler Locke'undur :

- "1) Doğa gereği, herkesin, kendine ve mallarına karşı girişilen saldırıları hatta ölümle cezalandırma hakkı vardır.....
- 2) Bir hükümet altında birleşen toplulukların büyük ve ana amacı, malların korunmasıdır.....
- 3) Hükümetin giderlerini yurttaşlar karşılamalıdır. Fakat bu karşılama rıza sonucu doğmalıdır."(49)

Her türlü konuda okuma zevkini tadan Thoreau, gerek kendi dönemi ve gerekse eski dönem felsefecilerin görüş ve düşüncelerinden oldukça faydalanmıştır. Locke'un etkisinin dışında bir de Plato'nun ve More'un görüşlerine de kısaca bakmakta yarar vardır.

Plato'nun en önemli diyalogu olan Cumhuriyet, ideal bir yönetim biçimini anlatır. Plato kusursuz bir devlet tasarlamak düşüncesindedir.

Adalet kavramına göre ise, kendi işini gören ve başkasının işine burnunu sokmayan bir kimse işlenir. Tüccar, yardımcı ve koruyucu, başka sınıfa karışmadan kendi işini görüyorsa ; devlet adaletlidir.

Ekonomik öneriye gelince, Plato'nun düşüncesi şudur :

"Koruyucuların evleri küçük, yiyecekleri sade ve yaşadıkları yer, topluca yemek yenecek bir kamp yeri olacak, onlar mutlak gerekli olanlar dışında özel mülk edinemeyecekler... zengin değilseler bile, mutlu olmamaları için bir neden yoktur."(50)

Plato'nun bu felsefi düşüncesi Thoreau'nun Walden adlı eserinin "Economy" bölümünde benzer bir biçimde açıklanır :

"Daha çok şey elde etmek için daima çalışmalıyız ve bazen daha az ile neden mutlu olmayalım.... Bizim eşyalarımız neden bir Arab'ın veya bir Kızılderili'ninki gibi sade olmasın?"(51)

Thomas More'un şaheseri Utopia ile Walden arasında bazı ortak yönlerde vardır. More'un istediği utopik bir dünya, Thoreau'nun Walden gölünde kurduğu dünya ile benzerlik taşımaktadır. Ortak nokta olan, More'un ve Thoreau'nun insana verdiği değerdir. More'a göre, insan yaratılışında hiç bir kötülük yoktur :

"Tam tersine, Tanrı'nın yarattığı ulu bir varlıktı insan ve aklını kullanarak, karşısına dikilen engelleri aşabilir, kusursuz toplumlar kurabilirdi günün birinde."(52)

More'un utopyasında değer bakımından her insan eşittir. More'a göre devlet toplumsal ve ekonomik açıdan tam bir eşitliği sağlayan düzeni kurmalıdır. Benzer düşünce Thoreau'nun Civil Disobedience'da da görülmektedir.

"Devlet, bütün gücünün ve otoritesinin kaynağı olan ferdini daha yüce ve daha bağımsız bir güç olarak kabul etmedikçe ve ona bu yolda davranmadıkça, gerçekten özgür ve aydın bir devlet hiçbir zaman olmayacaktır."(53)

İnsana büyük önem veren Thoreau bir tek bireyin bile bir ulusu yenileyebileceğini belirtir. John Brown'un bu uygulamada ne kadar başarılı olduğunu çok iyi anlamıştır ve Brown'u tüm deneyüstüçülerin üzerinde bir fikir ve prensip sahibi kimse olarak görür. Thoreau'nun şu kısa ve öz sözlerini burada belirtmeliyiz :

"Tanıdığım tek yönetim adaleti oluşturan güçtür...Bireyin haklı, yönetimin haksız olması olanaklı değildir?(54)

Bir dava adamı olan Thoreau, davasını sonuna kadar sürdürme amacı içerisindedir. Amacına ulaşmak için, kişinin hiçbir zaman kendinden ödün vermemesi gerektiğini, pasif bir karşı koymanın bile davasının haklılığını ortaya çıkarabileceğini Civil Disobedience da belirtir. Bireyin kişisel özgürlüğü Thoreau'nun değindiği anafikirdir. Bu kişisel özgürlük Walden ve Civil Disobedience'da biraz farklı yönlerden ele alınır. Walden'da kişi özgürlüğünü doğaya kaçmakla, yalnız ve sade bir yaşam sürdürmekle bulur. Öte yanda Civil Disobedience'da ise, kişi özgürlüğünü ele alıp yönetecek bir yönetime karşı başkaldırıda bulunmaktadır. Walden'da kabuğuna çekilip, kendi utopik dünyasında yaşama arzusu görünmekle beraber Thoreau, hiç bir zaman bu düşünce içerisinde olmamıştır. Yani toplumdaki, insanlardan kaçmayı düşünmemiştir. Düşündüğü nokta, toplumda ve bireylerde meydana gelen hızlı değişimin kendinde yarattığı ruhsal rahatsızlıklardır. Hem Walden'da ve hemde Civil Disobedience'da vurgulanan husus, kişinin toplumdaki uzaklaşıp, kişi-toplum arasında beliren kesin bir zıtlaşmanın

hatta, düşmanlığın belirtilmesidir. İnsanın toplumdaki yabancılaşmaya başlamasını Thoreau'nun eserlerini inceleyen Amerikalı Robert Dickens, Thoreau'nun her iki eserinde vurguladığı yabancılaşma ve ümitsizliğin ortak yönler taşıdığını, yabancılaşmanın ekonomik ve sosyal görüş noktasından ortaya çıkan fenomen olduğunu, öte yanda ümitsizliğin ise estetik güzelliğe sahip ahlâksal bir olgu olduğunu belirtir. Dickens'a göre Thoreau'nun sosyal tezlerinde ortaya koyduğu üç temel yabancılaşma noktası vardır :

- " a) Üretken bir kimse olarak bireyin yabancılaşması
- b) Tüketen bir kimse olarak bireyin yabancılaşması
- c) Endüstrileşme ve kapitalizm ilişkisinin kişiyi yabancılaştırmaması."(55)

Öte yanda Thoreau'nun ortaya koyduğu yabancılaşma kavramlarını şöyle de sıralayabiliriz :

- 1) İnsan ve toplumun doğadan yabancılaşması
- 2) İnsanın devlet kuruluşlarından yabancılaşması
- 3) İnsanın kendi varlığından yabancılaşması

Topluma yabancılaşma Thoreau için felsefik veya edebi bir esin kaynağı olmamıştır. Aksine, toplum yaşantısından ne kadar çok bıkmışsa, o kadar bu yaşantıdan kendisini uzak tutmuştur. En büyük arzusu bu yabancılaşmanın üstesinden gelebilmek ve insanın dünyasına daha da yakınlaşmak istemesidir.

Yabancılaşma ile birlikte şu sorular da ortaya çıkabilir: Kendisi bir nihilist veya insanlardan uzak yaşamayı arzu eden, dünyadan elini eteğini çeken bir kimse midir ?

Thoreau hiçbir zaman kendi kabuğuna çekilip yalnız ve sade bir yaşam sürmeyi arzulamamıştır. İleride değineceğimiz gibi bazı koşullar onu Walden gölüne götürmüştür. Thoreau bu durumu şöyle açıklar :

"Şüphesiz ben insanlardan uzak yaşayan bir kimse değilim ama işim gereği oraya gitmem gerektiriyorsa, muhtemelen, bir bara sık sık dadanan bir kimse olabilirim."(56)

Thoreau hiçbir zaman kendisini toplundan soyutlama arzusu içinde değildir. Gerek ailesi ve gerekse dostları kendisini sık sık ziyarete gelmişlerdir. Eğer Thoreau isteseydi, kendisini tümüyle ailesinden, arkadaşlarından ve toplundan soyutlayıp sade bir hayatı düşünebilirdi. Fakat iki yıl sonra Concord'a dönmekle, toplumun bir ferdi olduğunu göstermiştir.

Nihilizm sözlük anlamıyla varlığı, bilim ve gerçeğin temelini inkâr eden öğretilerdir. Thoreau'da her ne kadar nihilist bir davranış sezileniyorsa da, bu durum gerçek dışıdır. Çünkü, toplumsal gerçeğin kendisi Thoreau'yu nihilizm'e itmiş görünmektedir. Birey ile toplum arasındaki tüm ilişkileri incelediğimizde, Thoreau'nun vardığı sonuç gerçek bir filozofun eşit şartlarda toplum ile bir diyalog kuramayacağı yönündedir. Ya kişi toplundan üstün durumda olmalı ya da, toplundan uzaklaşmalıdır. Yine, şayet Thoreau nihilist bir düşünce içerisinde olsaydı, ne Walden'ı ne de Civil Disobedience'ı yazabilirdi. Çünkü, her iki eserde de vurgulanan nokta, bireyin kendini yenilemesi, bilinçliliğinin farkına varabilmesi, kendini yok edici her türlü etkilerden korunmaya çalışmasıdır. Walden'da belirtilen durum, kişinin ruhsal çöküntü içerisindeki açmazın giderilmesi çalışması ve sonunda bunda da başarılı olmasıdır. Civil Disobedience da ise, kişinin tek başına bile olsa dahi kurum, kuruluş ve yönetime gereğinde karşı koymasının önemi belirtilir.

Yine, Thoreau eğer nihilist olsaydı, topluma, kuruma ve kuruluşlara ve yönetime karşı koymaz, kendi kabuğu içine hapşolan, elini eteğini herşeyden çekmiş bir davranış içerisinde bulunurdu. Fakat, hiç bir zaman böyle bir tutum içerisinde bulunmamıştır, Thoreau. Daima bir arayış içerisinde olmuştur. Bu

arayış psikolojik açıdan incelendiğinde, Thoreau'nun neden büyük bir edebiyatçı olarak tanındığını doğrular. Çünkü, daha evvelde değindiğimiz gibi yaşadığı günün koşulları yüzünden Thoreau için bu arayış-gerek kimlik, gerekse doğanın gizemli yönleri, insan doğa ilişkileri, kaçınılmaz olmuştur.

Deneyüstücülük akımının yaşadığı devirde çok etkili olması, Thoreau için çok önem taşımaktadır. Tüm bilginin sezi yoluyla alınabileceğini belirten deneyüstücüler, Tanrının bir "üstün-ruh" olarak her yerde insanın içerisinde bulunduğunu söylerler. İnsan özgün tabiatından dolayı ilahidir. Fazilet her zaman ve her yerde vardır. İrade özgürlüğü içinde bulunan insan, potansiyelini açığa vurmada tümüyle serbesttir. Bilgi tamamen sezgi ve akla dayalıdır. Deneyüstücüler ilahi fazilet doktrinini doğa ile insan arasındaki ilişki içerisinde gerçekleştirmişlerdir. İnsanın bilinçlenmesi önemlidir. Bu bilinçlenme ise, kişinin kimlik arayışından arınmasına yardım etmektedir. Thoreau'ya göre en üstün gerçek ve en etkili ilke bireyin bilinçaltında bulunan alandadır. Bu bilinçaltılılık kişinin vicdan, iradesi ve inancıdır. Bu sonuca varım pekçok deneyüstücülerin idealist görüşleriyle mükemmel bir uyum sağlamıştır. Deneyüstücü ahlâki ruh, insana bireyin bilinci aracılığıyla aşılınmış ve uyumlu, manevi ve soylu bir ruh içerisinde bulunan bir toplum yaratılmaya çalışılmıştır.

Thoreau'nun sosyo-siyasi felsefesi üç noktada şöyle sıralanabilir: Hümanist demokrasiciliği, deneyüstücü idealizm ve tutarlı bireycilik. Thoreau'nun ideolojik ve uygulanabilir evrimi ise, Walden deneyimine, şiddetle başvurulmayan başkaldırı programının beyanına ve John Brown ile kurduğu dayanışmaya bağlıdır.

Hem Thoreau ve hem de Thoreau hayranları, hayatın her ne kadar dehşet verici yönleri varsa da, insanın daima kendinde mutluluğu ve durgunluğu bulabileceğini vurgulamışlardır. İç dünyanın zenginliği, tüm dış dünya nimetlerinden üstün olmuştur.

Thoreau'da ruhsal yalnızlık ilkesi başkaldıran bir bireyin ideolojisi ile el ele gitmiştir. Thoreau ve deneyüstücü çağdaşları her zaman toplumsal yaşantıyı hor görmüşler ve geleceğe uzanan yolun sadece bireyin kendi kendini tamamlamasıyla olabileceğini düşünmüşlerdir. Emerson'ın "kendi düşüncenize inanın" sloganı, her bir bireyin kendi sezisine inanmasıyla ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu sezinlemeye varma ise bireyin sade, sakin bir hayat yaşamasıyla mümkün olabilecektir. Birey toplumsal gruplarla bağlarını koparmaya zorlandığında, kendisini artık o toplum içerisinde yabancı görecektir. Thoreau'nun düşüncelerinin gelişmesindeki bu eğilim sonucu yalnızlık git-tikçe artarak, Thoreau'yu sade bir yaşantıya itmiştir. 1845-47 yılları arasındaki inziva, ümitsizlikten veya hayal kırıklığından doğan bir kaçış değildir. Thoreau için bu kaçış, doğanın kucağına doğru optimist bir inanç içerisinde bulunarak kaçıştır. Walden deneyimi insanın (Thoreau'nun) kendisini incelemesi, ruhsal gelişiminin, gücünün limitlerini görebilme teşebbüsüdür. Thoreau'ya göre insanı anlamak için, doğanın en dip noktasına inilmelidir. Bunun içinde, tüm sahte davranış motifleri ile kişinin pek çok sayıdaki ihtiyaçlarından arınması gerekmektedir.

Thoreau'nun edindiği deneyimden çıkardığı sonuç daha sade ruhsal bir yaşamı kolaylaştıran durumdur.

Doğa ile birleşme Thoreau'nun temel ve teşvik edici unsurudur. Ona göre, Walden ve Journal'da vurgulandığı gibi, hergün, her saat doğa algılanmalı; düşünülmalıdır. Tek başına, doğa ile iç içe yaşayarak edindiği deneyimler Thoreau'nun bilinçlenmesinde önemli faktörlerdir. Bu tek başına yaşama arzusu, kendi kişiliğini doğanın kucağında bulma arzusudur.

"Dostlarım sık sık bana söylerler : Burada kendini yalnızlıktan sıkıldığını ve yağmurlu, karlı günlerle bilhassa akşamları dostlarıyla daha yakın olmak istediğini zannediyoruz. Benim öfkelenip bu tür sorulara verdiğim cevap şudur : Bizim içinde yaşadığımız şu bütün dünya uzayda bir

noktadan başka birşey değildir.....
Neden kendimi yalnız hissedeyim ?Bizim
gezegenimiz Samanyolunda değildir ?
Bana sorduğunuz bu soru benim için çok
önemli bir soru değil."(57)

Thoreau kendisini tek başına yaşamaya hiç bir zaman zorlamamıştır. Aksine bu tek başına yaşamanın bilinci içerisindedir. Doğa içerisinde tek başına yaşamak demek, doğanın sunduğu her şeyin ne olduğunu algılamak demektir.

"Zamanın çoğunu yalnız yaşamayı yararlı buluyorum..... Yalnız olmayı seviyorum. Tek başına yaşamak kadar samimi bir dostu hiç bulamadım."(58)

Tek başına yaşadığı zamanlarda edindiği tatminkâr durumu ise şöyle açıklar :

"Benim en tatlı saatlerimden bazıları bahar veya sonbahar sırasında sabah ve öğleden sonra beni eve hapseden uzun gökgürültülü yağmurlardı."(59)

"Mevsimlerin dostluğundan zevk alırken hayatın hiçbir zaman üzerine bir yük olmadığına inanıyorum. Fasulyelerimi sulayan ve beni bugün eve tıkayan ince yağmur kasvetli ve melankolik değil, benim için çok iyi."(60)

Doğanın sunduğu herşey Thoreau için bir nimettir. İnsan doğanın sunduğu her şeyi almalıdır. Thoreau doğa dünyasını tasvir ederken, gördüğü her şeyin özüne inerek tasvir etmek ister.

Ellery Channing'in Şair-Natüralist Thoreau (Thoreau the poet-Naturalist) adlı eserinin "Nature" bölümünde Thoreau'nun doğaya olan engin ilgisini şöyle açıklar :

"Thoreau her öğleden sonra yaklaşık üç saat yürümeye alışıktı. Daima bir not defterini yanında taşır ve sık sık küçük teleskobunu, bir cetveli, ve ölçüm metresini alırdı. Not defterine kaydettiği notları akşam günlüğüne geçirirdi.

Hiçbir zaman zekâsına güvenmezdi ama, tüm aldığı verileri defterinin sayfalarına yazardı. Cepleri genişti ve içlerine yaptığı kısa gezintilerde ne olursa olsun topladığı taşları, kuru yemişleri, likenleri koyardı."(61)

Doğaya olan bu büyük eğilimi ve özlemi Thoreau için çok doğaldır. Çünkü, Walden gölüne gittiği zaman ve sonrası edindiği, doğanın sunduğu bereketin gizemliliği, Thoreau'yu etkilemiştir.

Ellery Channing ergin Thoreau'nun davranışını şöyle özetler :

"Onunla yapılan yürüyüş iş içindi."(62)

Thoreau'nun ana düşüncesi doğa ile değildi. Asıl düşündüğü şey insanın doğa içindeki yeri idi. İdeal bir yaşam arayışı içerisinde olmak Thoreau için kaçınılmazdı. Bu arayış ideal bir insanın, doğa ile kusursuz bir kaynaşma yapmasıyla mümkün olabilecekti.

"Hayal gücünü doğuran, aydını verimli kılan doğanın ruh ile evlenmesidir bu. (J.11,413)"(63)

Doğanın insana sunduğu bu verimlilik, Thoreau'da eksik olan yönlerin tamamlanmasına yardım etmiştir. Erginlik döneminin ilk yıllarında Thoreau, doğayı, bir alternatif olarak, toplumdandan, kendisini anlamayan, hor gören ailesinden bir kaçış olarak görmüştür. Doğa, toplumdandan ve ailesinden yabancılaşan Thoreau'ya bir yuva olmuştur. Doğada yavaş yavaş gerçeği ve güzelliği yakalamaktadır. Her ne kadar çocukluk zamanında ağabeyi John ile doğada gezintiye çıkmışsa da, günün her vaktini şimdi doğa ile geçirdiğinden, doğanın insan üzerinde bıraktığı gizemliliği ve hayranlığı daha iyi anlamaktadır. Doğanın anlaşılmasının zorluğunun da farkındadır. Walden'da "Higher Laws" bölümünde Thoreau doğanın zor yönünü şöyle açıklar :

"Doğanın üstesinden gelmek zordur ama, gelinmelidir."(64)

Doğa, aşırı sıkıntı esnasında Thoreau'ya bir teselli, bir çare yolu açmıştır. Doğa cömerttir. Bu cömertlikten ise Thoreau,

bahçe işleri yaparak oldukça yararlanmıştı. Toprağı çapalamış, fideleri, gübreyi dikkatli ve özenli bir şekilde dikmiş, sulamıştır. Günlük yaşantısı bu uğraşlar içerisinde geçmiştir.

Thoreau ayrıca yaşadığı göl hakkında da bize bilgi verir. Her gün erkenden kalkıp, gölde yıkanır. Yaptığı işin en iyi bir iş olduğunu ve dini bir vazifenin yerine getirildiğini düşünen Thoreau, Kral Tchingthang'ın şu sözünü söyler :

"Her gün tümüyle kendinizi yenileyin. Tekrar tekrar ve tekrar bunu yapın. Bunu anlıyorum. Sabah kahramanlık dönemlerini geri getiriyor."(65)

Çeşitli defalar göle gidip balık avlıyan veya hava güzel ise bir kayıkta oturup fülüt çalan Thoreau bu günlük işlerden büyük bir zevk almaktadır. Bazı akşamlar köyden ormana dönüşünde gölden geçerken göl kıyısında oturur, bir sonraki günün yiyeceğini yakalamaya çalışır. Walden'ın "The Ponds" bölümünde şöyle açıklar :

".....Ormana döndüm ve bir sonraki akşam yemeği için ay ışığı altında baykuşların ve tilkilerin yaptıkları serenad ile zaman zaman elle yakalanacak kadar yakın duran birkaç meçhul kuşun çıkardığı gıcırtiları dinliyerek bir kayıkta balık avlamak için saatlerce vakit geçirdim. Bu deneyimler benim için hatırlanmaya değer kıymetli şeylerdir"(66)

Gölün sunduğu bu sonsuz cömertliği Walden'a gelmeden önce Thoreau bulamıyordu. İçine kapanıklık, bir kimlik arayışı içerisinde bulunma ve tüm bu durumlardan kaçıp kurtulma, ruhsal bir yapı yenilenmesi için doğa kaçınılmaz bir çareydi. Walden deneyimi insanın doğa ile iç içe yoğun bir şekilde yaşaması sonucu elde ediliyordu, Thoreau için. Doğanın insan duygularında oluşturduğu çok yönlü cezbedici izlenimler ile zamanın deneyüstü akımının belirttiği insan-doğa ilişkilerinde insanın, doğanın sunduklarını paylaşabilme özlemi sonucu Thoreau, şimdi artık eski kişiliğini geçmişte bırakıyor, yeni bir kimlik kazanıyordu.

Thoreau'ya göre ancak bağımsız bir ruh doğayı sevebilecek ve onu anlayabilecekti. Bu özgürlüğün dışında olan bir zihin, doğayı bir cisimden öte bir şey olarak algılayamazdı.

Emerson doğa dünyasını insanı ahlâki ve estetik bir ruhla dolduran, onu aydınlatan ve yücelten bir alan olarak görüyordu. Emerson'a göre insanın kendisi acınacak bir görünüme sahipti. Doğa, insanın bu görünümünden arınması ve kendini yenilemesi için ideal bir kaynaktı. İnsan duygusal yönden doğanın büyüğü içerisine girdiğinden, ruhindaki ilâhi ahlâk yeniden canlanmakta, aynı zamanda, insanı çevreleyen dünyada yenilenmektedir. Emerson, doğa içerisinde insanın yerini ispata çalışır. Doğa insana yabancıdır. Doğa gerçek değerinden yoksundur.

Thoreau'ya göre doğa çözülmesi gerekli bir gizemdir. Doğanın gizemi doğanın kendi varlığı içerisindeydir. Emerson'a göre ise, bu gizem doğanın dışındadır. Bunun sonucunda Thoreau, Emerson'ın görüşüne ters olarak, insanı doğanın üstünde tutmayı reddeder. Yine Emerson'ın aksine Thoreau, insanın doğayı bilme ve algılamasını, insanın doğa dünyasına olan ilgisini, bu ilgi ile oluşan kaynaşmanın sürekliliğini ister. Thoreau'nun yorumuna göre doğa kendi kendine yeten, yaşayan bir varlıktır. Öte yanda, Emerson'ın kuramına göre bu unsur daha zayıftır. Thoreau Walden ın "Ponds" bölümünde doğanın önemini şöyle vurgular :

"Bir göl, bir manzaranın en güzel ve en etkileyici özelliğidir. O, dünyanın gözüdür. Oraya bakıldığında izleyen, kendi doğasının derinliğini ölçer."(67)

Doğanın bu gizemli yanı ve insan üzerinde yarattığı etkiyi ayrıca şöyle açıklar :

"Walden gölünde bir kayıkta ilk kürek çektiğimde göl tümüyle kesif, yüksek çam ve meşe korusuyla çevriliydi. Gölün bazı koylarında üzüm bağları suya yakın ağaçlardan taşıyor ve altından bir kayığın geçebileceği kameryaları oluşturuyordu."(68)

Thoreau gölün güzelliğini betimlemeye devam eder :

".....Çok güzel olmasına rağmen göle sık sık gidip, kıyısında yaşamadıkça göl insanın ilgisini çeken ihtişamdan uzaktır. Fakat bu göl belirli bir betimlemeyi hak edecek kadar derinliği ve berraklığı bakımından dikkate değer.....
Bizim Concord'un tüm suları en azından iki renge sahiptir : uzaktan bakıldığında bir renk, ve yakından bakıldığında diğer bir renk.....Aynı noktadan bakıldığında bile Walden bir zaman mavi, diğer zaman ise yeşil renktedir.Doruktan bakıldığında, göl gökyüzü rengini yansıtır."(69)

Öte yanda, "Spring" bölümünde Thoreau kış sonrası gelen baharın insanda yarattığı yeni umutları şöyle betimler :

"Baharın ilk serçesi. Yıl her zamankinden öte daha genç bir umutla başlıyor."(70)

Thoreau'nun doğa hakkındaki felsefik görüşlerini Nikita Pokrovsky açısından kısaca incelemek yerinde olacaktır:

- "-İnsan, doğayı ruhsal bir yenilenme ve kendi hayatıyet duygusunu korumak için ister.
- İnsan, doğanın en üstün alemidir. O, doğaya ilgiyi temsil eder. Rasyonel varlık olan insan, kendisine hayat veren doğanın anlamını açıklar.
- Doğa dünyası, insan onun varlığına nüfus edene kadar sessiz ve umursamaz kalır... insan doğayı algılayarak ve bir parçası olarak, ona daha çok yakınlaşabilir.
- Doğaya yakınlaşmak demek, onun ruhsal dünyasına daha yakın olmak demektir. En yüksek ideale giden yol bireyde ideal fikrini yükseltmeye uzanır ve bu da insanın doğa ile kaynaşmasıyla başılır."(71)

Thoreau'nun görüşleri insan-doğa ilişkilerinde bir uzlaşmayı sunar bizlere. Doğa estetik bir haz olarak, gözlemci bireye görünür. Thoreau bozulmamış, belirli bir doğayı ister. Doğaldır ki estetik değerler açısından doğa görüşü, karmaşık felsefik bir sorundur ama, burada sorulması gereken temel soru, doğa

güzelliğinin, çekiciliğinin ne dereceye kadar nesne olarak görülebileceğidir. Doğa algılandığı sürece, ahlâki değerlerin kaynağı olacaktır. Doğaya tapınma, doğayı ilahileştirme, Thoreau ve coşumcu yazarların, şairlerin doğayı sosyal bir ayna, insan ilişkilerinde bir belirti olarak görmenin bir kanıtıdır. Toplumda ideal olanı bulamıyan bir kimse, moral kazanmak ve ahlâki değerlere sahip olabilmek, kendi kendisini ıslah etmek ve her şeyden öte, kendini bulabilmek için doğaya dönecektir. Thoreau'nun doğaya estetik yaklaşımından, doğa sırf dış görünüşü, cezbedici yönden ele alınmaz. Önemle değinilen nokta, doğanın moral-estetik deneyimlerin kaynağı olmasıdır. Yani, doğa bizim görsel açıdan algıladığımız biçimde değildir. İnsan bu algılamamanın da ötesine gidebilmeli, doğanın özüne inebilmelidir. Thoreau iki yıllık Walden deneyimi ile bunu gerçekleştirmiştir. Walden'a yerleşmeden önce buraya defalarca gelmesine rağmen, doğaya olan tutkusunu, özlemlerini, doğanın gizemliliğini yaşıyarak, deneyerek öğrenmiştir.

Nathaniel Hawthorne 1842'de Thoreau'nun doğaya olan aşırı ilgisini şöyle açıklar :

"Bay Thorow doğanın keskin ve titiz bir gözlemcisidir..... ve bu sevgisine karşı doğa, onu kendi çocuğuymuş gibi evlat edinmiş görünüyor ve ona bir kaç kişinin şahit olmasına izin verilen sırları gösteriyor. Hayvanlara, balıklara, kümes hayvanlarına, sürüngenlere aşına."(72)

S O N U Ç

Çocukluk yıllarından gençlik yıllarına geçiş döneminde karşılaştığı güçlükler ve bu güçlüklerden sıyrılıp kişisel benliğini bulabilme arayışı içine girmek istemesi ve bu arayışın sadece doğa ile iç içe bir süre yaşanıp, gerçek, faziletli bir kimsenin ortaya çıkabileceği inancında olan Thoreau, çareyi Walden gölüne gitmekte bulur. Walden'da, Thoreau, güneşe daha yakınlaşabilmeyi, gerçek yaşamın özünü tadabilmeyi, tatmin-kâr bir kimliğe sahip olabilmeyi, bağımsızlığını, Concord halkının materyalistik düşünce yapısından kurtulabilmeyi başaran ender kimselerden birisidir. Stratejik yönden toplumdaki, ailesinden kendisini soyutlayarak yalnızlığı kucaklamasıyla Thoreau, doğa ile candan bir dostluk oluşturup kendisini tedirgin eden her türlü şeyden korunmaya, arınmaya, ötesi; kurtulmaya çalışmıştır. Walden Thoreau'nun üzerine bir gölge gibi yığılıp kalan, kimlik bozukluğundan kaçıp kurtulmasını sağlıyan, gün ve gün Thoreau'da meydana gelen yeni bir kimlik gelişiminin ürünüdür. Walden'ı yazmakla Thoreau, kişilik ve deneyim efsanesi yaratmıştır. Bu efsane kendisi ve diğer kişilere ilham kaynağı olmuştur.

Walden deneyimi Thoreau için başarılı olup, ideal ve sanatsal bir düşünce yapısına ulaşmasına, her türlü zorluklara ve engellere karşı koymasına değer bir deneyimdir. Thoreau'nun kendi kabuğuna çekilip sade ve düz bir yaşam biçimi seçmesi Walden ve Walden'ı pekiştiren öğelerden birisidir. Diğer bir anlamda bu sade ve yalnız yaşama isteği, kimlik seçeneklerini ve yapıcı bir ortamı sağlayamayan, topluma küsüp kendi kabuğuna çekilmedir. Gerek kitapta ve gerekse Walden gölündeki deneyimde Thoreau Amerika'lılara psikolojik içe kapanmanın ilk örneğini sunar. Her ne kadar dokunaklı olsa da, Thoreau her bir ferdin-bayan ve erkeğin belirli yaş saflarında-ihtiyaç duyduğu şeyleri elde etmede hiç bir şeyden sakınmaması gerektiğini, karşısına çıkan engelleri aşmasını, diğer insanların kendinden beklenti ve taleplerinden vazgeçmesini, kendi öz kişiliği ile iç içe yaşama-

sını, taze fikirler ve kimlikle tecrübe kazanmasını ister. Walden ve Civil Disobedience Thoreau'nun insanın kimliksiz bir başarıya karşı nasıl mücadele verdiğinin örnekleridir.

Thoreau her bir ferdin kendi Walden'ını yaratmasını ve bu dünyada gelişip yaşamasını arzular. Bu arzulama hiçbir zaman zorlayıcı değildir. İçten gelen bir isteğin gerçekleşmesidir bu. Walden, Thoreau'nun aksine, Amerika'nın kaybettiği pek çok fırsata karşı duyulan açık, seçik şiddetli bir feryattır.

Thoreau geçmişte veya yaşadığı zamanda ideal bir kimseyi bulamamıştır. Böyle bir kimsenin gelecekte olabileceği ümidiyle yaşamıştır. Bu yüzden, tutarlı bir felsefe ile bu tür bir insanı geliştirmek için işe ilk önce, kendinden başlamıştır. Thoreau'nun en belirgin amaçlarından biri, insanların kötü huylarıyla, ahmaklıklarını mizah yoluyla hicvetmesidir. Bu bölümü toplumsal hiciv, yapısal bir yaklaşımda geliştirmiştir. Eşsiz bir kişiliğin gayesi içerisinde olan Thoreau, ergeç de olsa bunu başarabilmiştir. Bu başarı bir sistemin yaratılması yönünde olmayıp, aksine Thoreau'nun kendi benliğinin yaratılması yönündedir. Thoreau kendinde zaman zaman beliren çeşitli sorulara karşı bir cevap arayışı içerisindeydi. Bu arayış okuyucuyu her satırda Thoreau ile beraber götürür.

Thoreau'nun belirgin amaçlarından bir diğeri ise, evrendeki yerini bulma arayışıdır. Bu yerin nerede olabileceği yolunda ise tüm sezilerini kullanan Thoreau, sonunda bu yerin doğanın kendisi olduğunu algılar. Bu algılama ile birlikte, insanın doğanın gizemi içerisindeki yerini saptamaya başlar. Doğa ilişkisi ile birlikte insan, ideal bir kimliğe bürünür. Bu ideallik insanın iç dünyasının yeni bir kimliğe kavuşması demektir. İnsanın yaşama bağlantısının bir nedeni de budur. Sorunsuz bir insanın ortaya çıkışı hem kişide ve hem de diğer kimselerde ergin bir erdemliğin, verimliliğin bir örneğidir.

Thoreau'nun Walden'a gidişini medeniyetten, toplumdaki, ailesinden kaçması değildir. İnsanın ruhani dünyasını oldukça geliştirmeye teşvik eden ve buna izin veren gerçek bir medeniyetin ortaya çıkarılmasıdır. Bunu ortaya çıkarmada ise Thoreau, hiç bir öz veride bulunmadan gerekirse Walden'da olduğu gibi sade bir yaşam sürerek veya Civil Disobedience'daki gibi pasif bir direnişde bulunarak düşüncelerini gerçekleştirir ve kendi deneyimlerinin insanlara iyi bir örnek olmasını arzu eder.

S U M M A R Y

The development of Thoreau's identity—from David Henry, son of John and Cynthia, to Henry David, sojourner at Walden—was a long, complex, and painful process. The period between Thoreau's graduation from Harvard in 1837 and the beginning of the Walden experiment in 1845 was a time during which he was struggling to define his identity. Facing dilemmas of identity, vocation and relation to parents, siblings and community; searching for models and finding a "great man" to emulate and an ideology to embrace; seeking satisfactory forms of intimacy; engaging in a rivalry with the brother he deeply loved; seeking to establish his own and become his own man; sensing his potential for greatness and fearing he would never realize that potential; traumatically confronted with, and profoundly influenced by, the death of his brother all made a great deal of burden on Thoreau.

In order to get to the roots of Thoreau's identity and identity confusion, it is necessary to pay considerable attention to his family back ground and childhood experiences. Thoreau's writings—particularly the Journal, Correspondence, and early poems and essays—help us to understand the person. They show us that Thoreau was a human being—extraordinary and praiseworthy, but also beset by conflict, confusion, and insecurity.

To Emerson America was still in its adolescence, confronted with both the "fear and hope" of identity confusion. Emerson knew that the quest for identity on both individual and cultural levels—could be agonizing, particularly in an increasingly conformist, materialistic society.

The age in which Thoreau grew up and whose atmosphere he imbibed was bewailed as the "Age of Introversion". Born into

this transitional time and partaking of its spirit, Thoreau would be one who felt especially strongly that he would prefer a prolonged adolescence, an infinitely extended moratorium—not only for himself but for his society—to an adulthood which would limit choice and destroy visions of greatness and heroism. Although conflict between generations occurs in all but the most traditional and authoritarian of societies, it was unusually intense in this age of Revolution. Emerson describes Thoreau's generation as being not in the state of mind of their fathers. The traditional order had broken down into the party of the Past and the party of the future. The change in the village center symbolized the movement away from the traditional crafts and light industry to business and services. With the new institutions came merchants, bankers, lawyers, and insurance men. The split between village and town became increasingly obvious. Rapid changes in the social life brought town and urban centers closer together. People were beginning to define themselves by what they bought. Even in the early days of commercialization, there was a measure of conspicuous consumption. It became possible to be more fashionable, up-to date, by consuming what the city had produced. The machine was invading the periphery. Commercial spirit was becoming a more dominant force in Concord than either the religious principle or the urge for independence.

It was in Concord village, where Thoreau spent much of his childhood and adolescence, that the commercial spirit was apparently becoming the ruling spirit. Thoreau who early in his life had come to value purity and staunch independence could see that the town was becoming less autonomous, more dependent on the outside world. The growth of interrelationships and interdependences among towns and cities led to

increased standardization and uniformity in many areas of life. Concord was coming to rely more and more on material goods, fashions, values, institutions, and technological innovations not native to the town or true to the spirit of its ancestors. The coming of the railroad in 1844 was perhaps the most obvious example of that loss of autonomy which accompanied the intrusion of the outside world. Closely related to Thoreau's feeling that Concordians were becoming overly dependent on the outside world was his sense that, in the vacuum created by the decline of traditional standards, men and women were coming to rely too heavily on the opinions and standards of their neighbours rather than seeking to be autonomous. People were afraid to confront directly the problems of identity definition. Moreover they were afraid of social disapproval of being unlike their neighbours. Only through truly individual definition of identity and behaviour could men achieve autonomy. Therefore, while Thoreau's struggle against dependence was in large part a response to his personal situation, in a far more general sense, Thoreau objected to the predominant commercial spirit in Concord because it valued materialism over purity, piety and spirituality.

Although Concord offered a wider range of identity and career choices than it had before, the range was still too narrow for a young man like Thoreau who was seeking a life of the spirit, who had read Nature and "The American Scholar" and valued moral heroism.

Perhaps the most urgent identity-choice for a young man or woman in Thoreau's generation was whether or not to leave Concord. Concord did not offer him fulfilling alternatives. He was in need of a prolonged adolescence. Because he could not leave, he had to create a moratorium for himself in a community which demanded conventional behaviour, hard work, and adulthood from his young men.

On July 4, Independence Day, Thoreau finally moved into a home of his own. At Walden Pond, he came as close as he ever would in real life to reaching the sun, to achieving a satisfying identity. There he was better able to believe in his heroism and independence while still living close to and remaining dependent on, home, mother, and local associations. He could consider himself a traveller in Concord. Feeling hostility toward and from the town, he could aggressively set himself apart at Walden as superior as distant from the triviality and materialism of Concordians. Living there, he could devote each day to purifying himself, to washing away his guilt, to contrition and asceticism, to reassuring himself of piety.

Returning to Walden was in some respects like returning to the pre-oedipal, prerivalry past, to the maternal breast, to the womb. While strategically withdrawing himself from society and embracing solitude, Thoreau found himself capable of establishing a compensatory intimacy with nature, himself and his art; he grew firmer in his conviction that he was inwardly fertile.

The book emerged out of his desperate need to keep away the shadows of identity confusion, shame, and guilt—shadows which continued to hover threateningly over him in the post-Walden years. In writing Walden Thoreau created a myth of personality and experience which helped to sustain him and which has given inspiration and hope to others.

Walden and Walden made it possible for him to see the moratorium as fulfilling in itself, as perhaps the most constructive mode of living. In the experience at Walden and in the book, Thoreau provided Americans with the archetype of a psychosocial moratorium. He speaks eloquently of each person's need, at some stage of his or her life to refrain from commitments and escape entanglements, to retreat from business and

the demands and expectations of other people, to get in touch with the self, to experiment with fresh ideas and identities. As Thoreau indicates, each person must find his or her own time and space for internal growth, his or her own Walden.

Implicit in Walden is the belief that one must create one's own moratorium since family, society, and community have not permitted or institutionalized a satisfactory moulting period for individuals who need it. The book is in one sense an urgent plea for community encouragement and establishment of moratorium as well as for more meaningful identity alternatives. In another sense, it is pervaded by the recognition that society and community will not provide constructive moratoria and identity-choices, that individuals must depend only upon themselves if they are to achieve personal authenticity. In deed, Walden may also be said to be an eloquent and poignant lament for America's lost opportunity for a moratorium.

As for Civil Disobedience, his thoughts are about an individual's reactions against the governmental forms. Thoreau's chief purpose in Civil Disobedience was to wean men away from their adherence to an insidious relativism and to persuade them to return again to the superior standard of absolute truth. Having thus established his principle, he goes on to present the most effective method of defending it, that is, by practicing civil disobedience, refusing to pay taxes, going to jail if necessary.

Thoreau still believed that reform could be achieved only within the individual, not through social action. In Civil Disobedience he had stressed that one good man could reform a nation. From the beginning of his life to the very end, Thoreau believed that all reform must come from within and can not be imposed by any outside force. We can not reform society; we can reform only the individual. When each individual reforms himself, then the reformation of society will automatically

follow. Reformation through legislation may achieve temporary results, but lasting reformation will be achieved only when each individual convinces himself of its desirability. Such is the basic belief of Transcendentalism.

Far more than the individual reformers, he mistrusted the reform societies. No matter what their purpose, societies tended to institutionalize themselves. They destroyed rather than developed the strength of the individual. The government he idealized was not a government by force but a government by co-operation. He fully realized that certain functions could best be conducted by society rather than by the individual. Thoreau constantly kept in mind the danger of centralized government. No matter for what good purpose a government was established, it too soon became institutionalized.

Civil Disobedience would be a mode of expressing aggression, defying authority, and defeating an adversary by passive resistance, by going to jail.

N O T L A R

- 1- Walter Harding, A Thoreau Handbook (New York University Press, 1959) s.62
Robinson Crusoe (Man's skill in solving self-imposed economic problems), Gulliver's Travels ("A Critical arraignment of so called civilization"), and pilgrim's Progress ("An autobiographical narrative ofSpiritual wayfaring).
- 2- Ibid., S.64
....If you are satisfied with your own way of life, this is not a book for you. But if you are leading a life of "quite desperation", Thoreau here offers you a way out.
- 3- Ibid.,
I wouldnot have any one adopt my mode of living on any account;
- 4- Ibid., S.143
Thoreau went to Walden not to escape from civilization but to discover the true civilization that would permit and foster the greatest development of man's spiritual nature.
- 5- Richard Lebeaux, Young Man Thoreau (University of Massachu-
settes Press, 1977) S.40
It is likely that Mrs. Thoreau felt frustrated in her desine for higher social status and greater prestige.
- 6- Ibid.,
It is quite possible that she often reminded John, explicitly or implicitly, that he was not helping her to fulfill her ambitions-indeed, that he did not fulfill her expectations of what a "real man" Should be.

- 7- Ibid., S.42 The man in whose image Mrs.Thoreau wished to shape Henry was probably her own father.
- 8- Ibid., S.31 a kindly, quietman, not without humour.
- 9- Ibid., John Thoreau had not taken the first initiative but had responded to an opportunity offered from his wife's side of the family.
- 10- Ibid., S.32. He liked to read, particularly the classics, and handed many good books on to his son.
- 11- Ibid., The two got along together well on the surface, but they had little understanding of each other's interests.
- 12- Ibid., Henry needed-and sought-positive identity models throughout his early and middle years. In an age of identity crisis, his father could not provide him with a strong model of what a "man" should be or do.
- 13- Ibid., S.33 Economic entanglements, living on the brink of bankruptcy-always wary of being in debt and of being betrayed by one's business partners,..... commitments that endangered one's autonomy and life-choices.
- 14- Ibid., Henry was in the position of many sons during an era when the paternally dominated home was coming more under the aegis of the mother.

- 15- Ibid., S.46 He must have been aware during adolescence that it was his mother who had wanted him to follow in her father's footsteps, that it was she who was setting the direction of his own life.
- 16- Ibid., he wanted to establish his own identity. Henry feared that women could control him-they could accept or reject him-and he often felt powerless to set his own terms.
- 17- Ibid., One of the main tasks of his life would be to establish his identity as traveller in Concord : He could thereby be an adventurer without leaving Concord or his mother.
- 18- Ibid., S.47. Thoreau was left with a heavy residue of what Erikson calls "basic mistrust."
- 19- Ibid., S.48. Returning to nature was like returning to the mother's breast; to withdraw to nature was, in some sense, to regress to early childhood, recoup his losses, and gain a sense that he was being cared for by his mother. Indeed, it might even be said that Thoreau's attachment to Walden was not only an attempt to return to the maternal breast but to withdraw to that most secure and peaceful of places, the womb.
- 20- Ibid., S.57 In one sense, his quest was an attempt to escape from the stifling, restrictive and guilt-inducing conscience imposed upon him by his parents and his culture.

- 21- Ibid., S.73. My desire is to know what I have lived, that I may know how to live henceforth.
- 22- Ibid., S.173 Henry had lost a model and companion whom he deeply loved and respected.
- 23- H.D.Thoreau Selected Journals of Henry David Thoreau (The New American Library 1967) S.8
"What are you doing now ?
Do you keep a journal ?"
- 24- Richard Lebeaux, Young Man Thoreau (University of Massachusettes Press, 1977) S.85
I met Thoreau last night, and it is exquisitely amusing to see how he imitates Emerson's tone and manner. With my eyes shut, I shouldn't know them apart.
- 25- Ibid., S.86 a thoughtful, serious boy, in advance of his years-wishing to have and do things his own way, and was fond of wood and field;
- 26- Ibid., S.92 Our arts, our occupations, our marriages, our religions, we have not chosen, but society has chosen for us.
- 27- H.D.Thoreau, Walden-Essay On Civil Disobedience (Airmont Publishing Company, 1965) S.244
Cast your whole vote, not a strip of paper merely, but your whole influence. A minority is powerless while it conforms to the majority, it is not even a minority then; but it is irresistible when it clogs by its whole weight.

- 28- Richard Lebeaux, Young Man Thoreau (University of Massachusetts Press, 1977)S.22
.....the 1820s and 1830s was too small to have strata. Few were poor and none were rich.
- 29- H.D.Thoreau, Walden-Essay On Civil Disobedience (Airmont Publishing Company, 1965) S.123
Signs were hung out on all sides to allure him; some to catch him by the fancy, as the dry goods store and the jeweller's; and others by the hair or the feet or the skirts, as the barber, the Shoemaker, or the tailor...
- 30- Ibid., S.122
Every day or two I strolled to the village to hear some of the gossip which is incessantly going on there....
As I walked in the woods to see the birds and squirrels, so I walked in the village to see the men and boys; instead of the wind among the pines I heard the carts rattle.
- 31- Ibid., S.123
I observed that the vitals of the village were the grocery, the bar-room, the post-office and the bank;
- 32- Ibid., S.88
Startings and arrivals of the cars are now the epoch of the village day. They go and come with such regularity and precision and their whistle can be heard so far, the farmers set their clocks by them.

- 33- Richard Lebeau Young Man Thoreau (University of Masschusettes Press,1977)S.94
Society everywhere is in conspiracy against the manhood of every one of its members.
- 34- H.D.Thoreau Selected Wittings On Nature And Liberty (The Liberal Arts Press,1952)S.X
Though bodily I have been a member of Harvard University,heart and soul I have been far away among the scenes of my boyhood....My Spirit yearned for the Sympathy of my old and almost forgotten friend, Nature.
- 35- H.D.Thoreau Walden-Essay On Civil Disobedience (Airmont Publishing Company 1965)S.69
I went to the woods because I wished to live deliberately, to front only the essential facts of life,and see if I could not learn what it had to teach, and not,when I came to die,discover that I had not lived.
- 36- Ibid., S.246
I saw that the State was half-witted, that it was timid as a lone woman with her silver spoons,and that it did not know its friends from its foes,and I lost all my remaining respect for it, and pitied it.
- 37- A.Davenport İngiliz Harsı ve Fikir Hareketleri (Üniversite Matbaası, 1947)S.128
Eğer mutlak kral olursa,teba tamamen onun hükmü altındadır....ve aklına estiği zaman beni mahvedebilir.
- 38- Ibid., S.129
Hiçbir kimsenin arazi veya arazinin mahsülü üzerinde hususi bir hakkı yoktur.Fakat her insan bedeninin ve ellerinin emeği üzerinde hususi hakkı vardır.

- 39- H.D.Thoreau Walden-Essay On Civil Disobedience
(Airmont Publishing Company,1965)S.113
I cherish them, I hoe them, early and
late I have an eye to them; and this
is my day's work..... My auxillaries
are the dews and rains which water this
dry soil.
- 40- A.Davenport İngiliz Harsı ve Fikir Hareketleri
(Üniversite Matbaası,1947)S.131
Bir insan tabiat kanunu altındamıdır?
Onu bu kanundan kurtaran nedir? Bu
kanun çerçevesi dahilinde,kendi iste-
ğine göre, ona mülkünü isterse serbest
dağıtma hakkını kim verir ?
- 41- H.D.Thoreau Walden-Essay On Civil Disobedience
(Airmont Publishing Company,1965)S.246
I have paid no poll-tax for six years.
I was put into a jail once on this ac-
count, for one night.
- 42- Ibid., S.236 But to speak practically and as a
citizen,unlike those who call them-
selves no goverment men,I ask for,
not at once no government, but at
once a better government. Let every
man make known what kind of government
would command his respect.
- 43- Walter Harding A Thoreau Handbook (New York University
Press, 1959)S.59
1) Reform the individual
2) Destroy those institutions that are
corrupting mankind.

- 44- H.D. Thoreau Walden-Essay On Civil Disobedience
(Airmont Publishing Company, 1965)
S.246.
I did not see why the Schoolmaster
Should be taxed to support the priest,
and not the priest the Schoolmaster.
- 45- Ibid., S.249
I have never declined paying the
highway tax, because I am as desirous
of being a good neighbor as I am of
being a bad subject;... It is for no
particular item in the tax-bill that
I refuse to pay it. I simply wish to
refuse allegiance to the State, to
withdraw and stand aloof from it
effectually.
- 46- Ibid., S.235
I heartily accept the motto, "That
government is best which governs least"
- 47- Ibid., S.5
Let us consider the way in which we
spend our lives.
- 48- Ibid., S.253
I please myself with imagining a
State at last which can afford to
be just to all men, and to treat the
individual with respect as a neighbor,
which even would not think it consis-
tent with its own repose, if a few
were to live aloof from it, not meddling
with it, nor embraced by it, ... State,
which also I have imagined, but not
yet any where seen.
- 49- Bertrand Russell Bati Felsefesi Tarihi (Say Kitap Pazarlama
1983) S.604,606.

- 1)Doğa gereği,herkesin,kendine ve mallarına karşı girişilen saldırıları hatta ölümlerle cezalandırma hakkı vardır....
- 2)Bir hükümet altında birleşen toplumların büyük ve ana amacı,malların korunmasıdır....
- 3)Hükümetin giderlerini yurttaşlar karşılamalıdır. Fakat bu karşılama rıza sonucu doğmalıdır.

50- Ibid., S.117

Koruyucuların evleri küçük,yiyecekleri sade ve yaşadıkları yer,topluca yemek yenecek bir kamp yeri olacak,onlar mutlak gerekli olanlar dışında özel mülk edinemeyecekler.... Zengin değilseler bile,mutlu olmamaları için bir neden yoktur.

51- H.D.Thoreau

Walden-Essay On Civil Disobedience
(Airmont Publishing Company,1965)S.32

Shall we always Study to obtain more of these things and not sometimes to be content with less?.....Why Should not our furniture be as simple as the Arab's or the Indian's?

52- Mina Urgan

Edebiyatta Ütopya Kavramı ve Thomas More
(Adam Yayıncılık,1984) S.11

Tam tersine, Tanrı'nın yarattığı ulu bir varlıktı insan ve aklını kullanarak,karşısına dikilen engelleri aşabilir,kusursuz toplumlar kurabilirdi günün birinde.

- 53- H.D.Thoreau Walden-Essay On Civil Disobedience
(Airmont Publishing Company,1965)S.253
There will never be a really free and
enlightened State, until the State
comes to recognize the individual as
a higher and independent power,from
which all its own power and authority
are derived and treats him accordingly.
- 54- Walter Harding A Thoreau Handbook (New York University
Press, 1959) S.67
The only government that I recognize
is that power that establishes justice....
Is it not possible that an individual
may be right and a government wrong?
- 55- Nikita Pokrovsky Henry Thoreau (Progress Publishers,
1989) S.174
a) alienation of the individual as
producer;
b) alienation of the individual as
consumer;
c) the relation of industrialisation
and capitalism to alienation.
- 56- H.D. Thoreau Walden-Essay On Civil Disobedience
(Airmont Publishing company,1965)S.103
I am naturally no hermit,but might pos-
sibly sit out the Sturdiest frequenter
of the barroom, if my business called
me thither.
- 57- Ibid., S.98
Men frequently say to me: I should
think you would feel lonesome down
there, and want to be nearer to folks

rainy and snowy days and nights especially. I am tempted to reply to such, -This whole earth which we inhabit is but a point in space.... Why Should I feel lonely? Is not our planet in the Milky Way? This which you put seems to me not to be the most important question.

58- Ibid., S.100

I find it wholesome to be alone the greater part of the time.... I love to be alone. I never found the companion that was so companionable as solitude.

59- Ibid., S.98

Some of my pleasantest hours were during the long rainstorms in the spring or fall, which confined me to the house for the afternoon as well as the forenoon.

60- Ibid., S.97

While I enjoy the friendship of the seasons I trust that nothing can make life a burden to me. The gentle rain which waters my beans and keeps me in the house to-day is not drear and melancholy, but good for me too.

61- H.D.Thoreau

Selected Journals of Henry David Thoreau
(The New American Library, 1967) S.12

Thoreau was accustomed to walk about three hours each afternoon. He always carried a note book and he often took along a spyglass, a ruler, and a surveyor's tape. Into the notebook he put the jottings that he would that evening expand in the journal. He never trusted his memory but penciled all his data in to the pages of the notebook. His pockets

were capacious and in them he stuffed the articles he collected on his jaunts-stones, nuts, lichens, what ever they might be.

62- Ibid.,

the walk with him, was for work.

63- Walter Harding

A Thoreau Handbook (New York University Press, 1959)S.154

It is the marriage of the soul with Nature that makes the intellect fruitful, that gives birth to imagination.(J.II,413)

64- H.D.Thoreau

Walden-Essay On Civil Disobedience (Airmont Publishing Company,1965)S.158

Nature is hard to be overcome, but she must be overcome.

65- Ibid., S.68

"Renew thyself completely each day; do it again, and again, and forever again." I can understand that. Morning brings back the heroic ages.

66- Ibid., S.128

.....I have returned to the woods, and partly with a view to the next day's dinner, spent the hours of midnight fishing from a boat by moonlight, serenaded by owls and foxes, and hearing, from time to time, the creaking note of some unknown bird close at hand. These experiences were very memorable and valuable to me.

67- Ibid., S.135

A lake is the landscape's most beautiful and expressive feature. It is earth's eye; looking into which the beholder measures the depth of his own nature.

68- Ibid., S.139

When I first paddled a boat on Walden, it was completely surrounded by thick and lofty pine and oak woods, and in some of its coves grapevines had run over the trees next the water and formed bowers under which a boat could pass.

69- Ibid., S.128

....though very beautiful, does not approach to grandeur, nor can it much concern one who has not long frequented it or lived by its shore; yet this pond is so remarkable for its depth and purity as to merit a particular description.... All our Concord waters have two colors at least; one when viewed at a distance, and another, more proper, close at hand.... Walden is blue at one time and green at another, even from the same point of view... Viewed from a hilltop it reflects the color of the sky.

70- Ibid., S.218

The first sparrow of spring ! The year beginning with younger hope than ever!

71- Nikita Pokrovsky

Henry Thoreau (Progress Publishers, 1989) S.136

-Man needs nature for spiritual renovation and for preserving his sense of vitality.

-Man is the highest creation of nature, he represents nature's interests. Man as a rational being reveals the meaning of nature that gave him life.

-The world of nature remains silent and useless until man has penetrated the essence of nature.... One could only get closer to nature by fully sensing it and becoming part of it.

-Getting closer to nature means getting closer to the spiritual element; the

path towards the highest ideal lies through the raising of the ideal in the individual, and that is achieved through the merging of man and nature.

72- Richard Lebeaux Young Man Thoreau (University of Massachusetts Press, 1977)S.189

Mr. Thorow is a keen and delicate observer of nature.... and Nature, in return for his love, seems to adopt him as her especial child, and shows him secrets which few others are allowed to witness. He is familiar with beast, fish, fowl and reptile, and has strange stories to tell of adventures.

K A Y N A K Ç A

- Davenport, A, İngiliz Harsı ve Fikir Hareketleri,
Üniversite Matbaası Komandit Şti.
(İstanbul, 1947)
- Harding, Walter, A Thoreau Handbook New York University
Press, (New York, 1959)
- Lebeaux, Richard, Young Man Thoreau University of
Massachusetts Press, (U.S.A.,1977)
- Pokrovsky, Nikita, Henry Thoreau Progress Publishers,
(U.S.S.R.,1989)
- Russell, Bertrand, Batı Felsefesi Tarihi Say Kitap Pazarlama,
(İstanbul,1983)
- Thoreau, Henry David, Walden-Essay On Civil Disobedience,
Airmont Publishing Company
(New York, 1965)
- Thoreau, Henry David, Selected writings on Nature and Liberty
The Liberal Arts Press, (New York, 1952)
- Thoreau, Henry David, Selected Journals of Henry David Thoreau,
The New American Library, (U.S.A., 1967)
- Urgan, Mina, Edebiyatta Ütopya Kavramı ve Thomas More
Adam Yayıncılık, (İstanbul, 1984)